

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

Vývoj místní samosprávy ve městě Sadská

Bc. Martina Myšková

© 2017 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Martina Myšková

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Vývoj místní samosprávy ve městě Sadská

Název anglicky

The Development of Local Government in the Municipality of Sadská

Cíle práce

Cíl práce spočívá ve zjištění faktorů ovlivňujících charakter politického rozhodování orgánů místní samosprávy ve městě Sadská (okres Nymburk). Dílčími cíli práce bude v rámci zvoleného tématu: 1. Charakterizovat hlavní socioekonomické ukazatele obce a vyhodnotit jejich vliv na vývoj a fungování místní samosprávy. 2. Identifikovat aktéry politického procesu ve městě (lokální politické subjekty, zájmové skupiny, podnikatelské subjekty apod.) a analyzovat jejich vzájemné vztahy. 3. Definovat charakter rozhodovacího procesu místní samosprávy na základě analýzy vývoje lokálního stranického systému a komparace výsledků komunálních voleb od roku 1994.

Metodika

Při vypracovávání práce bude využit výzkumný přístup, jenž zohledňuje odlišnosti v obsahu a způsobu rozhodování orgánů místní samosprávy v obcích různých kategorií. Práce bude mít charakter případové studie. Ke sběru dat budou využity zejména dvě základní techniky – studium dokumentů a dotazování. Dále budou použity další standardní metodologické postupy, především komparace.

Doporučený rozsah práce

60 – 80 str.

Klíčová slova

Sadská, místní samospráva, komunální volby, lokální stranický systém, lokální demokracie.

Doporučené zdroje informací

- Balík, S. Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada, 2009, ISBN 978-80-247-2908-4.
- Balík, S. Modely exekutivních koalic na komunální úrovni. In Evropeizace. Nové téma politologického výzkumu. Eds.: Dančák, B.; Fiala, P.; Hloušek, V. Brno: Mezinárodní politologický ústav Masarykovy university v Brně, 2005, ISBN 80-210-3865-9.
- Bernard, J.; Kostecký, T.; Illner, M.; Vobecká, J. Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj. Praha: Sociologické nakladatelství SLON, 2011, ISBN 978-80-7419-069-8.
- Čmejrek, J. a kol. Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR. Praha: Kernberg Publishing, 2009, ISBN 978-80-87168-10-3.
- Čmejrek, J.; Bubeníček, V.; Čopík, J. Demokracie v lokálním politickém prostoru. Praha: Grada Publishing, 2010, ISBN 978-80-247-3061-5.
- Čmejrek, J. Obce a regiony jako politický prostor. Praha: Nakladatelství Alfa, 2008, ISBN 978-80-87191-00-4.
- Jüptner, P. Komunální koalice a politické modely. Politologická revue č. 2, 2004, s. 80-101.
- Jüptner, P. Konfrontace teorie koalic s lokální politikou. In Koalice a koaliční vztahy. Ed.: Cabada, L. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, ISBN 80-7380-004-7.
- Říchová, B. Přehled moderních politologických teorií. Empiricko-analytický přístup v soudobé politické vědě. Praha: Portál, 2000, ISBN 80-7178-461-3.
-

Předběžný termín obhajoby

2016/17 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Václav Bubeníček, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 6. 10. 2016

doc. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 24. 10. 2016

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 19. 03. 2017

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že diplomová práce " Vývoj místní samosprávy ve městě Sadská" byla vypracována samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce, s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou v práci citovány a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila žádná autorská práva třetích osob.

V Praze dne 28. března 2017

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Václavu Bubeníčkoví, Ph.D. za vedení, cenné rady a konzultace. Dále bych ráda poděkovala pracovníkům městského úřadu ve městě Sadská za poskytnuté informace. Ráda bych také poděkovala zastupitelům obce za poskytnutí rozhovorů. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat své rodině za veškerou podporu.

Vývoj místní samosprávy ve městě Sadská

Souhrn

Tato diplomová práce pojednává na téma vývoj místní samosprávy ve městě Sadská v okrese Nymburk. Je zaměřená na určení faktorů, které ovlivňují charakter politického rozhodování orgánů místní samosprávy. Práce je rozdělena na dvě části a to na část teoretickou a část analytickou.

V teoretické části jsou definovány obecné informace o obci a orgánech místní samosprávy. Dále jakým způsobem probíhají volby na komunální úrovni, lokální stranictví a komunální koalice. Na tuto teoretickou část navazuje část praktická, která má podobu případové studie, která byla provedena ve městě Sadská. Praktická část práce se zabývá základní charakteristikou města Sadská včetně její historie, socioekonomickými ukazateli obce a analýzou výsledků komunálních voleb od roku 1994 do roku 2014. Analýza je doplněna o informace získané od místních zastupitelů a obyvatel, které pomáhají lépe přiblížit činnost místní samosprávy.

Klíčová slova: Sadská, místní samospráva, komunální volby, lokální stranický systém, lokální demokracie, komunální koalice

The Development of Local Government in the Municipality of Sadská

Summary

This thesis deals with the topic of the development of local government in the municipality of Sadská in the district of Nymburk. It is targeted at identifying the factors that influence the character of political decisions by local administration. The thesis is divided into two parts, the theoretical and analytical part.

The theoretical part defines general information about the community and the local administration. Further, it describes how municipal elections take place, the local party system and municipal coalition partisanship. This theoretical part is followed by the practical part which takes the form of a case study, which was conducted in Sadská. The practical part deals with the basic characteristics of the town of Sadská, including history, socio-economic indicators of the municipality and analyzing the results of municipal elections from 1994 to 2014. The analysis is based on information obtained from local councilors and residents to help get closer to the action of local administration.

Keywords: Sadská, local administration, municipal elections, local party system, local democracy, municipal coalition

Obsah

1 Úvod.....	12
2 Cíl práce a metodika	13
3 Teoretická východiska	14
3.1 Samospráva	14
3.2 Obec	15
3.2.1 Město, městys, statutární město	17
3.2.2 Občan obce	18
3.2.3 Území obce a jeho změny	19
3.2.4 Působnost obcí	19
3.3 Financování obcí	21
3.4 Orgány obce	22
3.4.1 Zastupitelstvo obce	22
3.4.2 Rada obce.....	24
3.4.3 Starosta a místostarosta obce	25
3.4.4 Výbory a komise	25
3.4.5 Tajemník obce.....	26
3.4.6 Obecní úřad.....	26
3.4.7 Správce obce	26
3.5 Komunální volby.....	27
3.5.1 Volby do zastupitelstva obce	27
3.5.2 Volební systém	28
3.5.3 Velikost volebního obvodu.....	28
3.5.4 Forma kandidatury	28
3.5.5 Struktura hlasu	29
3.5.6 Volební klauzule	29
3.5.7 Volební formule.....	30
3.6 Lokální politické stranictví	30
3.6.1 Nezávislí	31
3.6.2 Politické strany	32
3.6.3 Politická participace.....	33
3.6.4 Měření plurality lokálních politických spekter	33
3.7 Charakter lokální politiky	34
3.8 Komunální koalice	38
3.9 Teorie koalic na lokální úrovni	39
3.9.1 Dle Petra Jüptnera	39

3.9.2	Dle Stanislava Balíka.....	41
4	Vlastní práce.....	44
4.1	Město Sadská	44
4.1.1	Historie města	46
4.1.2	Historické a přírodní památky	48
4.1.3	Demografická charakteristika města.....	50
4.1.4	Struktura obyvatelstva	51
4.1.5	Rozvodovost a sňatkovost	52
4.1.6	Vzdělanostní struktura	53
4.2	Socioekonomická charakteristika.....	53
4.2.1	Nezaměstnanost	56
4.2.2	Doprava a vyjížďka za prací a do škol.....	57
4.2.3	Občanská vybavenost	59
4.3	Úřad města Sadská	63
4.3.1	Orgány města	63
4.4	Analýza komunálních voleb ve městě Sadská	64
4.4.1	Komunální volby 90. léta.....	64
4.4.2	Komunální volby v roce 2002	66
4.4.3	Komunální volby v roce 2006	67
4.4.4	Komunální volby v roce 2010	69
4.4.5	Komunální volby v roce 2014	71
4.5	Shrnutí.....	73
4.5.1	Formát lokálního stranického systému	73
4.5.2	Analýza politické participace.....	76
4.5.3	Charakter lokální politiky - analýza výstupů z rozhovorů.....	77
5	Závěr.....	80
6	Seznam literatury a použitých zdrojů	83
	Použitá literatura	83
	Internetové zdroje.....	84
	Judikatura	84
	Ostatní	85
	Seznam zkratk	85
7	Přílohy	86
	Příloha č. 1 - Koaliční dohoda pro město Sadskou rok 2014.....	86
	Příloha č. 2 - Seznam otázek položených zastupitelům města Sadská	87
	Příloha č. 3 - Jezero s chatovou oblastí Vodrážka	88

Seznam grafů

Graf. 1: Vývoj počtu obyvatel ve městě Sadská 1869 - 2016.....	50
Graf. 2: Věková pyramida města Sadská.....	52
Graf. 3: Příjmy a výdaje ve městě Sadská v letech 2000 - 2015 v mil. Kč	56
Graf. 4: Porovnání a vývoj nezaměstnanosti v %.....	57
Graf. 5: Porovnání volební účasti v Sadské, okresu Nymburk a ČR.....	76

Seznam obrázků

Obrázek 1: Mapa města Sadská	44
Obrázek 2: Městský znak, Obrázek 3: Městský prapor	46
Obrázek 4: Poloha města Sadská	57

Seznam schémat

Schéma 1: Třídy a typy koalic dle Stanislava Balíka	42
Schéma 2: Vývoj lokálního stranického systému ve městě Sadská.....	75

Seznam tabulek

Tab. 1: Přehled obecní samosprávy	22
Tab. 2: Velikostní skupiny obcí v ČR.....	31
Tab. 3: Minimální počet petičních podpisů pro kandidaturu NK a SNK	32
Tab. 4: Typy obcí dle Petra Jüptnera	34
Tab. 5: Pohyb občanů města Sadská.....	51
Tab. 6: Sňatky v letech 2011 a 2016.....	52
Tab. 7: Rozvody v letech 2011 a 2016	52
Tab. 8: Obyvatelstvo podle stupně vzdělání	53
Tab. 9: Rozdělení podnikatelských subjektů podle právní formy	54
Tab. 10: Podnikatelské subjekty podle převažující činnosti - nejvíce vyskytované.....	55
Tab. 11: Porovnání dopravního spojení s okolními městy	58
Tab. 12: Vyjíždějící do zaměstnání a do škol.....	59
Tab. 13: Domovní a bytový fond v Sadské	61
Tab. 14: Dokončené byty v jednotlivých letech v Sadské.....	61
Tab. 15: Plán největších akcí pořádaných KIC Sadská v roce 2016	62
Tab. 16: Přehled současných zastupitelů a radních města Sadská.....	64
Tab. 17: Volby v roce 1994	65
Tab. 18: Výsledky voleb v roce 1994	65
Tab. 19: Volby v roce 1998	65
Tab. 20: Výsledky voleb v roce 1998	66
Tab. 21: Možnosti sestavení minimální vítězné koalice po volbách v roce 1998	66
Tab. 22: Volby v roce 2002	67
Tab. 23: Výsledky voleb v roce 2002	67
Tab. 24: Volby v roce 2006	68
Tab. 25: Výsledky voleb v roce 2006	68
Tab. 26: Možnosti sestavení minimální vítězné koalice po volbách v roce 2006	69
Tab. 27: Volby v roce 2010	69
Tab. 28: Výsledky voleb v roce 2010	70

Tab. 29: Možnosti sestavení minimální vítězné koalice po volbách v roce 2010	70
Tab. 30: Volby v roce 2014	71
Tab. 31: Výsledky voleb v roce 2014	71
Tab. 32: Možnosti sestavení minimální vítězné koalice po volbách v roce 2014	72
Tab. 33: Starostové ve městě Sadská.....	75
Tab. 34: Zastupitelé - věk a politická příslušnost	77

1 Úvod

V České republice dlouho platilo, že komunální politika byla na úkor národní či mezinárodní politiky zanedbávána. Politika na národní úrovni vždy zastíňovala tu komunální jak z hlediska zájmu veřejnosti, tak i z hlediska zájmu médií. Je to pochopitelné neboť občané se vždy nejdříve identifikují se svým státem, proto je a vždy bude národní úroveň politiky v centru dění. Toto se však postupem času odbourávalo. Největší změna nastala na konci 20. století v době reformy veřejné správy a decentralizace státní správy. Je nutné však říci, že lidé by neměli zapomínat na to, že právě komunální politika je jim nejbližší a díky ní se jim mohou zlepšit vybavenost obce a životní podmínky. Pojem „volby“ je klasifikován jako základní princip zastupitelské demokracie. Volby musejí být svobodné a jsou založené na volebním právu, které je všeobecné, rovné a přímé. Komunální volby se v České republice konají každé čtyři roky.

Česká republika je specifická tím, že se na jejím území nachází velký počet malých obcí. Ve volbách ve větších obcích zpravidla kandiduje velký počet politických stran či politická hnutí. Naopak v menších obcích převažují nezávislí kandidáti či jejich sdružení. V menších obcích mají často problém sehnat dostatečný počet kandidátů na mandát zastupitele obce. Samospráva obce, do které patří starosta, zastupitelstvo obce, rada obce a výbory, má povinnost starat se o blaho občanů, hospodařit s obecním majetkem, vytvářet rozpočet obce, rozhodovat o investicích a v neposlední řadě stanovuje místní poplatky.

Z průzkumů je jasné, že volební účast v komunálních volbách má klesající tendenci. Od roku 1994, kdy byla účast 60,68% do roku 2014, kdy byla účast 44,46% se celorepublikově snížila o 16%. V České republice nemá politika dobrou reputaci a i z tohoto důvodu se občané odmítají podílet na politickém procesu. Dále lidé preferují vlastní rodinu a kariéru před angažováním se v komunální politice.

Celá tato diplomová práce je věnována městu Sadská nacházející se v okrese Nymburk. Tématem diplomové práce je analýza komunálních voleb obce a analýza demografických a sociálně ekonomických charakteristik této obce. Konkrétně se práce věnuje analýze politické scény na nejnižší, komunální úrovni. Praktická část práce tak naváže na teoretická východiska analýzou města Sadská, kde na základě zjištěných skutečností a faktorů ukáže vývoj v politické reprezentaci jakožto základního kamene místní samosprávy.

2 Cíl práce a metodika

Cíl práce spočívá ve zjištění faktorů ovlivňujících charakter politického rozhodování orgánů místní samosprávy ve městě Sadská (okres Nymburk). V rámci daného cíle bude práce zaměřena na tři dílčí oblasti. Prvním dílčím cílem této práce je charakterizovat hlavní socioekonomické ukazatele obce a vyhodnotit jejich vliv na vývoj a fungování místní samosprávy. Druhým dílčím cílem je identifikovat aktéry politického procesu ve městě, tedy lokální politické subjekty, zájmové skupiny, podnikatelské subjekty apod., a analyzovat jejich vzájemné vztahy. A třetím posledním dílčím cílem je definovat charakter rozhodovacího procesu místní samosprávy na základě analýzy vývoje lokálního stranického systému a komparace výsledků komunálních voleb od roku 1994 do roku 2014.

Tato diplomová práce je rozdělena na dvě části - teoretickou a praktickou. V první teoretické části bude využita především technika studia odborné literatury a dokumentů, které se vztahují k tématu dané práce. Dále bude využito studium řady zákonů, které jsou pro dané téma důležité. Teoretická část se bude zabývat charakterizací obce, orgánů obce, lokálním stranictvím a komunálními koalicemi.

Při vypracování druhé praktické části bude využit výzkumný přístup, jenž zohledňuje odlišnosti v obsahu a způsobu rozhodování orgánů místní samosprávy v obcích různých kategorií. Tato práce bude mít charakter případové studie. Nejprve bude provedena charakteristika obce - demografické a socioekonomické ukazatele. Tato data budou převážně čerpaná z Českého statistického úřadu a z kroniky obce. Dále bude provedena analýza volebních výsledků komunálních voleb z let 1994 až 2014. Tato data budou shromažďována především z webového portálu volby.cz, a budou zpracována pomocí metody komparace a budou doplňována o informace získané z rozhovorů se zastupiteli obce, kde bude nejvíce uplatněna metoda dotazování. Tyto rozhovory jsou zaměřené na to, proč vstoupili do komunální politiky a s jakou šli vizí, jaké vidí největší problémy města ať už politické či veřejné, jakým způsobem jednají o územním plánu, jakým způsobem jedná zastupitelstvo a v neposlední řadě jak se formují koalice a zda je někdo s kým by do koalice nikdy nešli. Rozhovory byly na žádost respondentů vedeny anonymně.

3 Teoretická východiska

3.1 Samospráva

Samospráva má historické kořeny ve správě středověkých měst a v cechovním zřízení. Dnes stát své kompetence převádí na samosprávy, které uskutečňují a ovlivňují společenský život. Samospráva je slučitelná jen s demokratickým zřízením, představuje decentralizovanou moc a má všeobecnou společenskou podporu. Samospráva rozlišuje vztahy vnitřní a vztahy vnější. Vnitřní vztahy samosprávy jsou vytvořené správním řádem, členy samosprávy a stanovami. Samospráva má své představitele, kteří jsou voleni, má právní subjektivitu a hospodaří se svým majetkem dle schváleného rozpočtu. Vnější vztahy působí mimo rámec organizace samosprávy. Samospráva hájí své zájmy a působí tak vůči vnějšímu prostředí, řídí se zákony státu, právními předpisy a vyhláškami. Samosprávu členíme na územní samosprávu a zájmovou samosprávu.¹

Samosprávě je dána moc zákonodárná a moc výkonná. Moc zákonodárná je dána schopností a právem vytváření vlastních právních norem a moc výkonná je tvořena činnostmi samosprávných institucí a jejich výkonných orgánů.²

Komunální politika je realizována na úrovni místní (územní) samosprávy. Ta je zakotvena v zákoně č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky a přesněji je v sedmé hlavě, která má název „územní samospráva“. Stát přenechává v demokratickém zřízení moc územní samosprávě a člení území státu na kraje a obce. Územní celky jsou vytvořeny z potřeb veřejného a společenského zájmu a z principu řídit vlastní záležitosti občanů. Územní samospráva má ekonomickou a hospodářskou samostatnost a zabezpečuje potřeby svých obyvatel a zajišťuje ochranu zájmů občanů.³ Základními prvky samosprávy jsou:

- území nebo činnost, vůči kterým působí,
- rozpočet a vlastní hospodaření,
- osoby podřazené samosprávě,

¹ KÁŇA, P., Základy veřejné správy, str. 42

² tamtéž, str. 42

³ tamtéž, str. 44

- existence samosprávy jako právnické osoby veřejného práva se soustavou samosprávných orgánů.⁴

V České republice se pod pojmem územní samospráva v lokální podobě rozumí oprávnění obce vykonávat své právem vymezené záležitosti samostatně a nezávisle na státu. Obec spravuje sama sebe. Pro splnění všech úkolů a vykonávání vlastní správy obce zřizují příslušné samosprávné orgány.⁵

Nejdůležitějším aktérem samosprávy je starosta představující lokálního leadera. Způsob jakým vykonává jeho roli, může silně determinovat fungování celé místní samosprávy. K úspěšnému rozvojovému dění v obci je důležitá schopnost strategického uvažování a hledání rozvojových cílů a jejich způsob prosazování.⁶

3.2 Obec

Obec je dle zákona vymezena jako základní jednotka samosprávy. Její pravomoce a vymezení ustanovuje zákon 128/2000 Sb., který nahradil původní zákon o obcích 367/1990 Sb. z roku 1990. Podle tohoto zákona je obec základním územním samosprávným společenstvím občanů, kteří tvoří územní celek. Každá obec má vlastní území, které je vymezeno hranicí. Obec je veřejnoprávní korporací a nakládá s vlastním majetkem. Obec vystupuje v právních vztazích pod vlastním jménem. Snaží se o blaho svých obyvatel, o veřejný zájem, a o všestranný rozvoj.⁷

V obcích je voleno obecní zastupitelstvo, samospráva obce, která spravuje obec, území obce, záležitosti obce a občanské záležitosti. Samospráva obce je volena v komunálních volbách na čtyřleté období. Obyvatelé ve volbách volí své zastupitele, kteří dále zvolí obecní radu a starostu obce.⁸

Každá obec má svá práva a povinnosti, např.: je účastník správního řízení, samostatným ekonomickým subjektem, zřizovatelem a zakladatelem neziskových organizací, obecní policie a obecních podniků, správcem obecních záležitostí a

⁴ BALÍK, S., Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky, str. 11, 12

⁵ tamtéž, str. 12

⁶ BERNARD a kol., Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj, str. 31

⁷ Zákon o obcích - č. 128/2000 Sb., § 1, 2, 3

⁸ KÁŇA, P., Základy veřejné správy, str. 44 - 45

vydavatelem závazných právních norem a obecních vyhlášek. Každá obec má svůj název, znak a vlajku.⁹

Venkovská obec je pojem důležitý pro výzkum politického procesu. Tento pojem je těžko definovatelný, ale dopomoci k tomu mají tři přístupy. „*První z nich je založen na kritériu počtu obyvatel daného sídla.*“ Kde hraničním počtem obyvatel mezi venkovskou obcí a městem jsou 2 000 osob (v zákonu o obcích je tato hranice zvýšena na 3 000 osob, ale v praxi se lze setkat s oběma hranicemi, ale také i s jinými hranicemi). Druhý přístup definuje, že sídla, která nejsou městy, jsou venkovem. Tento přístup je založen na formálním hledisku. Pro třetí přístup je důležitá hustota zalidnění. V České republice se využívá hustota zalidnění menší než 100 obyvatel na km², dále lze využít metodiky OECD, kdy se používá hustota zalidnění menší než 150 obyvatel na km².¹⁰

Obecní zřízení v ČR patří do rodiny systémů místní veřejné správy, které byly zaváděny v evropských exkomunistických zemích po roce 1990. Užší zařazení je do systémů v zemích tzv. Visegrádské čtyřky, což jsou země ČR, Maďarsko, Polsko a Slovensko.¹¹

Specifické rysy obecního zřízení v ČR v mezinárodním srovnání:

- Dvojitá působnost obcí - působnost samostatná spočívající ve výkonu samosprávy a působnost přenesená spočívající ve výkonu úkolů státní správy, které byly obci svěřeny státem,
- Klíčová úloha kolektivních orgánů - zde se jedná zejména o obecní zastupitelstvo a radu obce,
- Nepřímá volba starostů - starosta je volen zastupitelstvy obcí a ne přímo občany obcí,
- Slabé kompetence starostů - v porovnání s radami obcí, toto však neplatí v malých obcích, kde se rada obce nevolí a její funkce vykonává přímo starosta obce,

⁹ KÁŇA, P., Základy veřejné správy, str. 47

¹⁰ ČMEJREK a kol., Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR, str. 9 a 10

¹¹ BERNARD a kol., Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj, str. 51

- Hierarchické rozlišení obcí - rozdělení obcí podle toho, kolik působností na ně stát přenesl. V roce 2002 byly k základním typům obcí mající jen velmi omezenou přenesenou působnost založeny další dva typy obcí - obce s rozšířenou působností a obce s pověřeným obecním úřadem,
- Výrazná legislativní podpora různých forem integrace obcí - jejich slučování, spolupráce a sdružování.
- Neexistence vertikálních vztahů - mezi samosprávou na úrovni krajů a samosprávou na úrovni obcí.¹²

3.2.1 Město, městys, statutární město

Podle Stanislava Balíka (2009) „*narážíme na velký terminologický problém, kdy lze termínem „obec“ označit souhrnně jak všechny municipality od nejmenších po Prahu, tak jen ta sídla, která nemají postavení městyse, města či statutárního města, neboli vesnice.*“¹³

Označení obec - město - městys jsou jen symbolická. Neexistuje rozdíl mezi pravomocemi „obyčejné“ obce, městysem a městem. Tato zřízení se liší pouze v označení obecních orgánů, např. zastupitelstvo obce, městyse, města, statutárního města; rada obce, městyse, města, statutárního města; starosta obce, městyse, primátor; obecní úřad, úřad městyse, městský úřad, magistrát. Pouze některá města mají větší pravomoci, jsou to tzv. obce s rozšířenou působností či obce s pověřeným úřadem.¹⁴ Tyto typy obcí vznikly 31. 12. 2002 na základě zákona č. 147/2000 Sb., na základě zrušení okresních úřadů. Pravomoci okresních úřadů byly rozděleny dvěma směry. Na krajské úřady směrem nahoru a směrem dolů právě na obce s rozšířenou působností a obce s pověřeným úřadem. Tyto obce se dále dělí do osmi kategorií dle míry přenesené působnosti na všechny obce, obce s matričním úřadem, obce se stavebním úřadem, obce s pověřeným obecním úřadem, obce s rozšířenou působností, statutární města, Brno se zvláštní přenesenou působností a hlavní město Praha.¹⁵

Obec je městem, pokud tak na návrh obce stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády a má alespoň 3 000 obyvatel. Dále se obec může stát městem z hlediska historického nároku. Městys je obec, která byla oprávněna užívat toto označení, před dnem

¹² BERNARD a kol., Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj, str. 51

¹³ BALÍK, S., Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky, str. 20

¹⁴ tamtéž, str. 20

¹⁵ tamtéž, str. 24 a 25

17. května 1954, pokud si o to požádá předsedu Poslanecké sněmovny. Tato kategorie se do české komunální politiky vrátila až v roce 2006, kdy proběhla novela zákona o obcích. Pro kategorii městys neexistuje žádné zákonné kritérium. Většinou se jedná o historický nárok. Lze říci, že městys leží jak významově tak velikostně mezi vsí a městem. Městys se v dřívějších dobách mohl nazývat i „městečkem“. Hlavním smyslem statutárního města je možnost upravit si vnitřní organizaci statutem. Statut je vydáván formou obecně závazné vyhlášky. Jedná se tedy o zřízení nižších úrovní samosprávy v podobě městských částí kde každá část má vlastní orgány samosprávy. V současné době existuje v ČR 26 statutárních měst.¹⁶

3.2.2 Občan obce

Občanem obce, je fyzická osoba, která je v obci nahlášena k trvalému pobytu a je státním občanem České republiky. Občan obce, který dosáhl věku 18 let, má aktivní právo volit a pasivní právo být volen do zastupitelstva obce, dále hlasovat v místním referendu, vyjadřovat se na zasedání zastupitelstva obce, vyjadřovat se k návrhu rozpočtu obce a nahlížet do rozpočtu obce, podávat návrhy a připomínky orgánům obce a požadovat projednání určité záležitosti. Všechna oprávnění občana obce má i fyzická osoba, která je cizím státním občanem, je v obci hlášena k trvalému pobytu a dosáhla věku 18 let.¹⁷

Občané se podílejí na záležitostech obce přímo dobrovolnou prací v komisích obecního úřadu, účastí na veřejných schůzích a účastí v místním referendu. Dále se podílejí na záležitostech obce nepřímou a to prostřednictvím volených zástupců do zastupitelstva.¹⁸

Překážky výkonu volebního práva jsou:

- omezení svobody z důvodu výkonu trestu odnětí svobody,
- omezení svéprávnosti k výkonu volebního práva,
- omezení svobody z důvodu ochrany zdraví lidu,
- výkon vojenské základní nebo náhradní služby, vyžaduje-li to plnění povinností z této služby vyplývajících.¹⁹

¹⁶ BALÍK, S., Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky, str. 20 - 23

¹⁷ Zákon o obcích - č. 128/2000 Sb., § 16, 17

¹⁸ KÁŇA, P., Základy veřejné správy, str. 47

¹⁹ Zákon o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů - č. 491/2001 Sb., § 4

3.2.3 Území obce a jeho změny

Pokud nestanoví zvláštní zákon jinak tak „každá část území České republiky je součástí území některé obce“. Každá obec může mít jedno anebo i více katastrálních území. Každá obec je rozdělena na vnitřní část, která je určena k obývání a pozemky zde mají větší finanční hodnotu, a na část vnější, která je tvořena pozemky, zemědělskou půdou, lesy a podobně a tyto pozemky mají nižší finanční hodnotu.²⁰ Na základě dohody se mohou dvě nebo i více sousedících obcí sloučit. Po sloučení se musejí obce na názvu dohodnout, pokud se tak nestane, o názvu obce rozhoduje Ministerstvo vnitra. Dále se může na základě dohody připojit jedna obec k druhé, se kterou sousedí. Dohoda o sloučení či připojení obce je platná po 30 dnech od zveřejnění rozhodnutí zastupitelstev dotčených obcí. V těchto třiceti dnech může být podán návrh na konání místního referenda. Pokud je návrh podán, musí být vyjádřen souhlas v referendu, aby dohoda mohla být uzavřena. Dohoda o sloučení či připojení obce musí obsahovat: datum, ke kterému se obce slučují, název obce, sídlo orgánů, právní předpisy obce, katastrální území obce a určení majetku. Ke sloučení obcí či připojení obce může dojít jen k počátku kalendářního roku.²¹

3.2.4 Působnost obcí

Jako působnost obcí je brána „oblast činnosti subjektu veřejné správy v rámci úpravy určitých společenských vztahů (věcná působnost), na určitém území (prostorová, místní či územní působnost), vůči určitému okruhu osob (osobní působnost) a v určitém čase (časová působnost)“. V rámci své působnosti realizují obce svou pravomoc, což je soubor nástrojů k plnění svěřených úkolů. Působnost věcná se realizuje jako samospráva (samostatná působnost) a jako přenesená státní správa (přenesená působnost).

Do samostatné působnosti lze zařadit záležitosti, jež jsou v zájmu obce i občanů obce, pokud nejde o přenesenou působnost a pokud nejsou zákonem svěřeny státu či krajům. Samostatná působnost obcí je uvedena v zákonech příkladným výčtem. Podle zákona o obcích č. 128/2000 do samostatné působnosti patří např.: hospodaření obce, vydání komunálních dluhopisů, program rozvoje územního obvodu obce, rozpočet obce, závěrečný účet obce, přezkoumání hospodaření, trvalé a dočasné peněžní fondy obce, právnické osoby obce a organizační složky obce, vydávání obecně závazných vyhlášek, místní referendum, změny hranic, ustanovování orgánů samosprávy, obecní policie, čestné

²⁰ KÁŇA, P., Základy veřejné správy, str. 47

²¹ Zákon o obcích - č. 128/2000 Sb., § 18, 19, 24

občanství a ceny obce atd. Zvláštní zákony do samostatné působnosti zařazují i územně plánovací dokumentace, zřizování předškolních zařízení a základních škol, místní poplatky, provozování veřejného pohřebiště, obecní kroniku a jiné.²²

Některé kompetence a výkony státní správy byly převedeny na organizace samosprávy. Dle zákona o obcích č. 128/2000 je přenesená působnost vymezená třemi způsoby. Prvním způsobem je přenesená působnost „*v základním rozsahu svěřeném obci vykonávána orgány obce*“. Správním obvodem v tomto případě je území obce. Druhým způsobem je *v rozsahu pověřeného obecního úřadu vykonávána tímto úřadem*“. Třetím způsobem je „*v rozsahu obecního úřadu obce s rozšířenou působností vykonávána tímto úřadem*“. Obce s pověřeným úřadem i obce s rozšířenou působností jsou stanovené zvláštním zákonem č. 314/2002 - Zákon o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností. Tyto obce vykonávají přenesenou působnost v základním rozsahu a vedle této přenesené působnosti vykonávají ve stanoveném správním obvodu i přenesenou působnost jim svěřenou zvláštními zákony. Obce na vykonávání úkolů v rámci přenesené působnosti dostávají příspěvky ze státního rozpočtu.²³ V rámci výkonu přenesené působnosti se jedná hlavně o činnosti typu vydávání nařízení obce, rozhodování o místních a účelových komunikacích, povodňový orgán, projednávání přestupků atd. Obce s pověřeným obecním úřadem jsou oprávněny rozhodovat o poskytování peněžité dávky či půjčky a zajišťují volby do zastupitelstev krajů a obcí, Parlamentu ČR a Evropského parlamentu a jsou orgánem ochrany přírody. V obcích s pověřeným úřadem se jedná o výkon stavebního a matričního úřadu, pečovatelské služby a další. V obcích s rozšířenou působností se jedná o evidenci obyvatel, vydávání občanských a cestovních dokladů, živnostenský úřad. Dále o vydávání řidičských průkazů, dávky, sociální služby a péče o nepřízpůsobivé, dopravu a silniční hospodářství pro silnice II. a III. třídy, atd.²⁴

²² BALÍK, S., Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky, str. 64 - 66

²³ Zákon o obcích - č. 128/2000 Sb., § 61, 62

²⁴ PROVAZNÍKOVÁ, R., Financování měst, obcí a regionů, str. 31

3.3 Financování obcí

Územní rozpočet představuje decentralizovaný peněžní fond, který je tvořen, rozdělován a používán na principu nenávratnosti, nedobrovolnosti a neekvivalence. Z rozpočtu lze vyčíst informace o finanční situaci a záměrech obce.²⁵

Rozpočet je charakterizován jako důležitý rozpočtový plán, podle kterého se v daném období hospodaří, a na úrovni územní samosprávy může sloužit k realizaci volebních programů, jako nástroj k prosazování lokálních či regionálních zájmů a nástrojem řízení. Každý rozpočet má příjmovou a výdajovou stránku. Rozpočty obcí nejsou a ani nemohou být úplně soběstačné, proto zde dochází k přerozdělovacím procesům.²⁶

Rozpočtový proces má několik etap a je tvořen orgány územní samosprávy. Začíná návrhem rozpočtu, který předkládá finanční výbor. Následně dochází k projednání rozpočtu, což zařizuje rada obce a finanční výbor. Dále zastupitelstvo obce provede schválení rozpočtu a jeho zveřejnění. Po schvalování dochází k plnění a následné kontrole. Na konci období se musí provést závěrečný účet obce. Rozpočtové období je shodné s rozpočtovým obdobím celé rozpočtové soustavy. Shoduje se s rokem kalendářním a trvá jeden rok.²⁷

Současná podoba financování obcí, má své základy v roce 2000 a částečná úprava proběhla v roce 2007. Bylo zavedeno určování podstatné části příjmů podle počtu obyvatel žijících v obci. Příjmy rozdělujeme na daňové, nedaňové, kapitálové a dotace. Příjmy daňové jsou největší příjmovou částí, a ty lze dále rozdělit na sdílené a svěřené. Sdílené daně se vybírají na celém území republiky a do rozpočtu obce jde jen jejich část (např. daň z přidané hodnoty). Výnosy z daní svěřených připadají pouze obcím (např. daň z nemovitosti na území obce). Mezi nedaňové příjmy lze zařadit příjmy z vlastního podnikání obce, příjmy za pokuty a penále a ostatní, mezi které patří dary. Dotace mohou být z fondů EU, státních fondů a krajských fondů. Mezi kapitálové příjmy se řadí například

²⁵ PEKOVÁ, J., Hospodaření a finance územní samosprávy, str. 197

²⁶ tamtéž, str. 198

²⁷ KAŠPÁRKOVÁ, J., LORENC, J. Rozpočtová skladba a účetnictví 2013, str. 13

úroky z cenných papírů. Výdaje představují poskytované návratné půjčky a nenávratné platby. Dělí se na běžné výdaje a kapitálové výdaje.²⁸

3.4 Orgány obce

Obec jedná navenek prostřednictvím svých orgánů neboli funkcionářů či fyzických osob. Zákon o obcích vyčleňuje: starostu obce, radu obce, zastupitelstvo obce, obecní úřad, zvláštní orgány obce a také komise a výbory, pokud jim byl svěřen výkon přenesené působnosti. Orgánem, který se volí jen ve zvláštních situacích, je správce obce.²⁹

Obec	
Starosta obce	
Rada obce	
Zastupitelstvo obce	
Obecní úřad	
Tajemník	
Samospráva	Zaměstnanci obecního úřadu
Kompetence samosprávy	Orgány obecního úřadu
Komise	Odbory obecního úřadu

Tab. 1: Přehled obecní samosprávy
(zdroj: vlastní zpracování dle KÁŇA, P., Základy veřejné správy, str. 54)

3.4.1 Zastupitelstvo obce

Základním orgánem obecní samosprávy je zastupitelstvo obce (může se jednat i o zastupitelstvo města, městského obvodu či městské části). Mandát člena zastupitelstva obce vzniká zvolením. Členové zastupitelstva jsou zvolení zástupci jednotlivých politických stran, případně jsou to NK zvolení na dobu čtyř let. Počet členů zastupitelstva je závislý na počtu obyvatel obce k 1. lednu roku kdy se konají volby, a to takto:

do 500 obyvatel	5 - 15 členů,
od 500 do 3000 obyvatel	7 - 15 členů,
od 3000 do 10 000 obyvatel	11 - 25 členů,
od 10 000 do 50 000 obyvatel	15 - 35 členů,
od 50 000 do 150 000 obyvatel	25 - 45 členů,
nad 150 000 obyvatel	35 - 55 členů. ³⁰

²⁸ BALÍK, S., Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky, str. 33 - 35

²⁹ tamtéž, str. 67

³⁰ ČMEJREK, J., Obce a regiony jako politický prostor, str. 36

Po získání mandátu zastupitele, skládá zastupitel slib na ustavujícím nebo prvním zasedání zastupitelstva, kterého se zúčastní. Ten zní takto: „*Slibuji věrnost České republice. Slibuji na svou čest a svědomí, že svoji funkci budu vykonávat svědomitě, v zájmu obce (města, městyse) a jejich (jeho) občanů a řídit se Ústavou a zákony České republiky.*“³¹ Zastupitel skládá slib slovem „slibuji“, a potvrzuje složení slibu podpisem. Zastupitelé obce se neřídí příkazy a pokyny, ale jednájí podle svého vlastního svědomí.

Zastupitelům obcí náležejí tři základní práva. Prvním právem je právo iniciativy, umožňující předkládat návrhy zastupitelstvu, radě, komisím a výborům. Toto právo nemůže být omezeno. Druhým právem je právo interpelace, umožňující to, že zastupitelé mohou vznášet dotazy a připomínky na radu obce, výbory a další organizace, které založila obec. Do třiceti dnů musí obdržet písemnou odpověď. Třetím a posledním právem je právo informace, umožňující požadovat informace ve věcech, které souvisejí s výkonem funkce ať už od zaměstnanců obecního úřadu tak i od zaměstnanců organizací, které založila obec. Odpověď musí být také poskytnuta do třiceti dnů.³²

Povinností zastupitelů je aktivně se účastnit na zasedání zastupitelstva a dalších orgánů, kde je členem a plnit jejich úkoly. Mají povinnost jednat tak, aby nebyla ohrožena vážnost jejich funkce. Dále by se měli vyvarovat střetu zájmů, což znamená, že pokud se zastupitelstvo obce chystá projednávat záležitosti, které by mohly znamenat výhodu jak pro ně samotné nebo pro osobu blízkou, jsou povinni tuto skutečnost oznámit před zahájením jednání.³³

Pouze zastupitelstvu obce je vyhrazeno rozhodovat ve věcech samostatné působnosti. Tuto pravomoc nelze přenést na nikoho jiného. Dále je zastupitelstvu vyhrazeno vydávat obecně závazné vyhlášky obce, volit starostu a místostarostu, schvalovat dohody o slučování obcí a změně hranic obce, vyhlášovat místní referenda, rozhodovat o majetkoprávních úkonech, rozhodovat o funkcích, pro které budou členové zastupitelstva uvolněni atd.³⁴

Členy zastupitelstva můžeme rozdělit na uvolněné a neuvolněné členy zastupitelstva. Uvolněným členem je ten, kdo je dlouhodobě uvolněn ze svého pracovního

³¹ Zákon o obcích - č. 128/2000 Sb., § 69

³² BALÍK, S., Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky, str. 68

³³ tamtéž, str. 68; Zákon o obcích - č. 128/2000 Sb., § 83

³⁴ tamtéž, str. 37

poměru a ten kdo před svým zvolením nebyl v pracovním poměru, ale funkci vykonává ve stejném rozsahu jako člen dlouhodobě uvolněný. Tito zastupitelé mají nárok na měsíční odměnu. Odměna se odvíjí od počtu obyvatel a druhu vykonávané funkce a výši stanovuje zastupitelstvo obce. Neuvolněným členům odměna být poskytnuta nemusí, ale může. V malých obcích bývají pouze neuvolnění členové.³⁵

„K platnému usnesení zastupitelstva obce, rozhodnutí nebo volbě je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech členů zastupitelstva obce“³⁶. Ministerstvo vnitra rozpustí takové zastupitelstvo obce, které se po dobu šesti měsíců nesejde tak, aby bylo schopno usnášet. Usnášet, je schopno, pokud je přítomna nadpoloviční většina všech členů. Zastupitelstvo obce je povinno scházet se nejméně jednou za tři měsíce, anebo podle potřeby. Zasedání svolává a řídí starosta, je veřejné a obecní úřad, alespoň sedm dní před uskutečněním zasedání, zveřejní informaci o místě a době na úřední desce. O každém zasedání zastupitelstva obce musí být pořízen zápis, který je podepsán starostou a určenými ověřovateli. Najdeme v něm počet přítomných členů, program jednání, výsledek hlasování a přijatá ustanovení. Zápis musí být na obecním úřadu uložen k nahlédnutí.³⁷

3.4.2 Rada obce

Dle zákona o obcích je rada obce *„výkonným orgánem v oblasti samostatné působnosti a ze své činnosti odpovídá zastupitelstvu obce. V oblasti přenesené působnosti přísluší radě obce rozhodovat, jen stanoví-li tak zákon.“³⁸*

Rada obce je podřízená obecnímu zastupitelstvu, kterému předkládá zprávy o své činnosti. Členy rady obce jsou starosta, místostarostové a radní a jsou voleni z řad zastupitelstva obce. Zřekne-li se starosta nebo místostarosta své funkce, automaticky přestávají být i členem rady obce. Počet musí být vždy lichý a je v rozmezí pět až jedenáct členů. Nesmí však přesáhnout jednu třetinu počtu členů zastupitelstva obce. Rada obce se zřizuje v tom případě, kdy počet členů zastupitelstva je patnáct a více. Proto v malých obcích rada obce nebývá a všechny její funkce vykonává starosta.³⁹ Stejně jako u zastupitelstva schůzi rady obce svolává starosta a tyto schůze jsou neveřejné. Zápis musí

³⁵ Příručka pro člena zastupitelstva obce po volbách v roce 2014, str. 12

³⁶ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., Demokracie v lokálním politickém prostoru, str. 42

³⁷ tamtéž, str. 42 a 43

³⁸ Zákon o obcích - č. 128/2000 Sb., § 99

³⁹ BALÍK, S., Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky, str. 72

být k dispozici členům zastupitelstva do sedmi dnů.⁴⁰ Rada obce má ve své pravomoci zabezpečovat hospodaření obce dle schváleného rozpočtu, vydávat nařízení obce a další.⁴¹

3.4.3 Starosta a místostarosta obce

Starosta, podobně jako prezident zastupuje stát navenek, tak i starosta zastupuje obec navenek. „*Jde ale o paradox - ačkoli starosta zastupuje obec navenek, sám o sobě je spíše orgánem bez pravomocí. Nemá totiž povahu statutárního orgánu, je součástí rady*“⁴². Starosta i místostarosta jsou do své funkce voleni z řad zastupitelstva obce. Musejí získat absolutní většinu hlasů všech zastupitelů. Oba dva odpovídají zastupitelstvu a na rozdíl od členů zastupitelstva musejí být občanem ČR.⁴³

Mezi starostovy pravomoci patří jmenování a odvolání tajemníka obecního úřadu se souhlasem ředitele krajského úřadu. Je odpovědný za informovanost občanů o činnosti obce. Svolává a řídí zasedání zastupitelstva a rady obce. Dále může pozastavit usnesení obecní rady a podepisuje obecní vyhlášky. Místostarosta je starostovým zástupcem zejména v době jeho nepřítomnosti. Místostarostů může být v obci zvoleno více a mohou jim být svěřeny některé úkoly.⁴⁴

3.4.4 Výbory a komise

Zastupitelstvo ze zákona zřizuje dva výbory. Prvním je výbor finanční, který se zabývá hospodařením s majetkem a kontrolou finančních prostředků. Druhým je výbor kontrolní, který dohlíží na to, zda je dodržováno vše co zastupitelstvo a rada obce ustanovili. „*V obcích, kde žije podle posledního sčítání lidu alespoň 10 % občanů hlásících se k národnosti jiné než české, zřizuje zastupitelstvo povinně také výbor pro národnostní menšiny.*“ Dále může být zřízen osadní výbor, jehož členem jsou občané trvale žijící v části obce, pro kterou je osadní výbor určen. Členem výboru nemůže být starosta, místostarosta či tajemník a předsedou je vždy zastupitel. Počet členů je vždy lichý.⁴⁵

Komise je odpovědná radě obce či v některých případech starostovi obce. Komise jsou poradní a iniciativní orgány pro radu obce. Členové jsou vybíráni radou obce a předsedou může být osoba, která prokázala zvláštní odbornou způsobilost v té určité

⁴⁰ BALÍK, S., Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky, str. 73

⁴¹ Zákon o obcích - č. 128/2000 Sb., § 102

⁴² BALÍK, S., Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky, str. 74

⁴³ Zákon o obcích - č. 128/2000 Sb., § 103

⁴⁴ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPIK, J., Demokracie v lokálním politickém prostoru, str. 45 a 46

⁴⁵ BALÍK, S., Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky, str. 78

oblasti (magisterský stupněm vzdělání či osoba se zkouškou zvláštní odborné způsobilosti). Může se například jednat o komisi přestupkovou, komise pro plánování a rozvoj, komise pro městskou zeleň a další.⁴⁶

3.4.5 Tajemník obce

Tajemník obecního úřadu je v pracovním poměru, je zaměstnancem úřadu a řídí administrativní aparát obecního úřadu. Zúčastňuje se zasedání obecní rady a zasedání zastupitelstva. Funkce tajemníka je povinně zřizována v obcích s rozšířenou působností a v obcích s pověřeným obecním úřadem. Není-li funkce tajemníka obsazena, plní jeho pravomoci starosta obce, který i tajemníka jmenuje a odvolává. Je odpovědný obecní radě a starostovi obce. Plní úkoly, které mu dává zastupitelstvo obce, rada obce, starosta a které vyplývají ze samostatné i přenesené působnosti obce.⁴⁷

3.4.6 Obecní úřad

Podle zákona o obcích je obecní úřad tvořen „*starostou, místostarostou (místostarostové), tajemníkem obecního úřadu, je-li tato funkce zřízena, a zaměstnanci obce zařazení do obecního úřadu. V čele obecního úřadu je starosta.*“⁴⁸ Na obecních úřadech pracují zaměstnanci, kteří jsou v pracovním poměru a mají uzavřenou pracovní smlouvu. Tam kde obec nemá žádné zaměstnance, je obecní úřad tvořen pouze starostou a místostarostou. Obecní úřad může, ale nemusí být rozčleněn na odbory.⁴⁹ Obecní úřad prostřednictvím svých komisí, odborů a zaměstnanců vykonává administrativní činnost, která souvisí se správou obce, správou obecního úřadu, správou záležitostí občanů a veřejných záležitostí obce. V rámci samostatné působnosti plní obecní úřad úkoly, které mu uložilo zastupitelstvo a rada obce.⁵⁰

3.4.7 Správce obce

Správce obce se volí pro tzv. mezidobí. Zastupuje funkce od zastupitelstva obce až po starostu a vykonává všechny úkoly samostatné i přenesené působnosti. Správce se jmenuje, pokud není dostatečný počet kandidátů nebo nebyla zvolena okrsková volební komise. Dále pokud bylo rozpuštěno zastupitelstvo kvůli svému nekonání déle jak šest

⁴⁶ ČMEJREK, J., *Obce a regiony jako politický prostor*, str. 41

⁴⁷ tamtéž, str. 40

⁴⁸ Zákon o obcích - č. 128/2000 Sb., § 109

⁴⁹ ČMEJREK, J., *Obce a regiony jako politický prostor*, str. 40

⁵⁰ KÁŇA, P., *Základy veřejné správy*, str. 51

měsíců, z důvodu kdy nebyly respektovány výsledky místního referenda, pokud nebyl zvolen starosta po dobu šesti měsíců nebo dojde-li k oddělení části obce či sloučení obcí k 1. lednu. Činnost správce obce končí dnem zvolení starosty či dnem zasedání zastupitelstva a musí podat zprávu zastupitelstvu o výkonu své funkce.⁵¹

3.5 Komunální volby

Svobodné, pravidelně pořádané volby patří k základním pilířům demokracie. Od roku 1994 probíhají volby na komunální úrovni v ČR každé čtyři roky. Jsou založené na volebním právu, které je všeobecné, rovné a přímé. Volební právo může být aktivní, což znamená právo volit, a také může být pasivní, což znamená právo kandidovat. V ČR získává právo volit a být zvolen každý občan, který dosáhne osmnácti let. Volič smí rozhodovat podle svého mínění a nesmí být vystaven žádnému nátlaku a musí mít dostatečný výběr mezi stranami a kandidáty. Hlasování musí být tajné, tedy zaručovat, že nikdo nemůže zjistit, kdo pro koho hlasoval.⁵²

3.5.1 Volby do zastupitelstva obce

Volby do zastupitelstva obce jsou vyhlášeny nejpozději devadesát dnů před jejich konáním prezidentem republiky. Volit je možné ve dvou dnech. V pátek jsou volební místnosti otevřené od 14:00 do 22:00 a v sobotu od 8:00 do 14:00. Volby může ukončit předseda komise předčasně, pokud už odvolili všichni voliči ze seznamu voličů v daném okrsku a pokud volby do zastupitelstva obce neprobíhají současně s volbami jinými (volby do Poslanecké sněmovny, do Parlamentu ČR).⁵³ Volby mohou být uskutečněny i mimo řádný termín. Existují tři druhy voleb a to dodatečné, opakované a nové volby. Pokud se volby vůbec nekonaly, například z důvodu nedostatku kandidátů, jedná se o volby dodatečné. Pokud jsou již vykonané volby prohlášené za neplatné, jedná se o opakované volby. Klesne-li počet členů zastupitelstva pod zákonem stanovenou hranici, rozpustí-li se zastupitelstvo či dojde ke vzniku nové obce, bude se jednat o nové volby.⁵⁴

⁵¹ BALÍK, S., Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky, str. 79 a 80

⁵² ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPIK, J., Demokracie v lokálním politickém prostoru, str. 51 a 52

⁵³ Zákon č. 491/2001 Sb., Zákon o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, Hlava I.

⁵⁴ BALÍK, S., Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky, str. 107

3.5.2 Volební systém

Volební systém lze vyjádřit více způsoby. Jako metodu, kdy dochází k převádění vůle voličů do podoby voleného zastupitelského orgánu. V užším pojetí lze jinými slovy říci, že jde o převod hlasů na mandáty a v širším pojetí, že se jedná o „*komplexní podobu volebního mechanismu a zahrnuje jeho základní komponenty jako volební obvod, formu kandidatury, strukturu hlasu, volební klauzuli a volební formulí.*“ V užším pojetí lze vybrat ze dvou základních volebních principů. Lze použít jak většinový volební princip, tak proporcionální volební princip. Většinové volební systémy jsou založené na jednomandátových volebních obvodech. Mandát získá ten jednotlivce, který získá většinu hlasů. Tento systém se vyznačuje svou jednoduchostí. Proporcionální volební systémy jsou založené na vícemandátových obvodech. Voliči nevybírají jednotlivce, ale vybírají kandidátní listiny (politické strany). Tento systém se vyznačuje svou spravedlností a odhaluje aktuální rozdělení politických sil. Ale zase je složitější než většinový volební princip. Proto se v různých zemích používají v různých modifikacích. „*Sčítání hlasů a jejich převádění na mandáty se nazývá volební procedurou.*“⁵⁵

3.5.3 Velikost volebního obvodu

Počet přidělovaných mandátů v daném obvodu určuje velikost volebního obvodu, nikoliv velikost rozlohy či počet obyvatel. Tato velikost má vliv na proporcionalitu voleb. Platí zde, že větší volební obvody mají větší proporcionalitu a naopak menší volební obvody mají malou proporcionalitu. Volební obvody s pěti mandáty se považují za kritickou hranici pod, kterou se projevuje nadreprezentace silnějších stran a disproporcionalita. Ve volbách do zastupitelstva tvoří jeden volební obvod obec. Za určitých podmínek může zastupitelstvo vytvořit i více volebních obvodů.⁵⁶

3.5.4 Forma kandidatury

Forma kandidatury je závislá na typu volebního obvodu. Její význam je takový, že „*upravuje vztahy mezi voliči a kandidáty a kandidáty a nominující stranou.*“⁵⁷ Personální kandidatura je používána v jednomandátových volebních obvodech a v ČR se používá u voleb do senátu. Listinná forma kandidatury je používána u vícemandátových volebních obvodů, kde se voliči rozhodují pro jednotlivé kandidátní listiny u kterých je velmi důležité

⁵⁵ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., Demokracie v lokálním politickém prostoru, str. 52 a 53

⁵⁶ tamtéž, str. 54 a 60

⁵⁷ BUBENÍČEK, V., Lokální modely demokracie v malých obcích ČR, str. 32

pořadí kandidátů na listině. Kandidátní listiny mohou být přísně vázané, vázané a otevřené. Odlišují se podle toho, zda může volič ovlivnit svou volbou pořadí kandidátů na kandidátní listině a zda může volič volit současně kandidáty z různých kandidátních listin. Otevřená kandidátní listina se používá v ČR u voleb do zastupitelstva obce. V tomto případě se volič při hlasování nemusí omezovat jedinou kandidátní listinou. Může si vybrat konkrétní kandidátní listinu, jednotlivce nebo kombinaci jednotlivců z různých kandidátních listin. „*Volebními stranami, jež podávají kandidátní listiny, mohou být registrované politické strany a politická hnutí, jejich koalice, nezávislí kandidáti, sdružení nezávislých kandidátů nebo sdružení politických stran či politických hnutí.*“⁵⁸

3.5.5 Struktura hlasu

Struktura hlasu, neznamená nic jiného než způsob hlasování. V komunálních volbách voliči volí tzv. kombinovaným hlasem. Volič volí takový počet kandidátů, kolik je členů zastupitelstva v obci. Existuje více postupů, jak může volič volit. Buďto si vybere jednotlivce bez ohledu na to, na které kandidátní listině je a u každého udělá křížek nebo si vybere jednu určitou kandidátní listinu a zakřížkuje ji a u tohoto je důležité pořadí kandidátů na kandidátní listině. Třetím způsobem je kombinace těchto dvou, tedy je možnost zakřížkovat jednotlivce i volební stranu současně. Pro volební stranu zbyde počet mandátů, který se vypočítá jako rozdíl počtu volených zastupitelů a počtu zakřížkovaných jednotlivců.⁵⁹

Volba musí proběhnout osobně. K osobám, které nejsou schopny dojít do volební místnosti, zvláště ze závažných zdravotních důvodů, dochází volební komise na žádost k nim domů, není tedy možné volit v zastoupení jinou osobou. Od okrskové komise dostane volič úřední obálku, do které vloží upravený volební lístek a hodí ji do volební urny. Po ukončení voleb okrsková komise obálky vyndá a přepočítá hlasy pro jednotlivce i volební strany. Započítávají se pouze platné hlasy.⁶⁰

3.5.6 Volební klauzule

Volební klauzule je jinými slovy uzavírací klauzule. „*Jde o zákonem stanovenou hranici, kterou musí politický subjekt překonat, aby byl zařazen do procesu rozdělování mandátů.*“ Jinak lze říci, že se jedná o uměle vytvořený práh, který je potřeba překonat pro

⁵⁸ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., *Demokracie v lokálním politickém prostoru*, str. 55,56 a 61

⁵⁹ ČMEJREK, J., *Obce a regiony jako politický prostor*, str. 53

⁶⁰ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., *Demokracie v lokálním politickém prostoru*, str. 62

vstup do procesu, ve kterém se mandáty rozdělují. V ČR existuje od roku 2001 a její hranice je stanovená ve výši 5 %. Tato hranice je stanovená z důvodu odfiltrování malých politických stran. Pokud by její práh nepřesáhly alespoň dvě kandidátní listiny, hranice by se postupně snižovala o jedno procento. V malých obcích často dochází k situaci, kdy existuje pouze jedna kandidátní listina a v tomto případě se ke klauzuli nepřihlíží. Pozitivem je, že pokud je tato hranice vhodně nastavená, může představovat velmi účinný nástroj proti nechtěné fragmentaci politiky a proti reprezentaci malých politických stran. Určitým negativem může být, že omezením politické soutěže zabraňuje novým politickým stranám proniknout do zastupitelstva a upevňuje postavení nejsilnějších stran.⁶¹

3.5.7 Volební formule

Na základě volební formule je uskutečňován převod hlasů voličů na mandáty. Pro volby do zastupitelstva se používají proporcionální volební formule, které se dělí na volební kvóty a volební dělitele. „*Volební kvóta zjišťuje minimální počet hlasů, které jsou potřeba k zisku jednoho mandátu.*“ Při prvním výpočtu se zpravidla nepodaří rozdělit všechny mandáty a musí být určen způsob rozdělení zbývajících mandátů (Hareova kvóta, Imperialiho kvóta). „*Volební dělitel vychází z předpokladu, že na zisk křesla by měl mít nárok ten, kdo vykazuje nejvyšší průměr hlasů na mandát.*“ V tomto systému jsou všechny mandáty přidělené v prvním kole. Dělitele lze od sebe odlišit pomocí řad dělitelů, které používají (dánský, d'Hondtův, upravený d'Hondtův). V roce 2001 byla v ČR zákonem zavedena tzv. čistá d'Hondtova metoda.⁶²

3.6 Lokální politické stranictví

Česká republika je svou sídelní strukturou velmi charakteristická. Na jejím území se vyskytuje velké množství malých obcí s vlastní samosprávou. V porovnání s ostatními evropskými zeměmi má Česká republika 77,09 % obcí s méně než 1 000 obyvatel (viz tabulka 2), což je velmi specifické. V téměř polovině evropských zemích se totiž obce do 1 000 obyvatel vůbec nevyskytují.⁶³

⁶¹ BALÍK, S., Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky, str. 98 a 99

⁶² tamtéž, str. 101 a 102

⁶³ ČMEJREK, J. a kol., Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR, str. 11

Velikostní skupiny obcí	Obce - velikostní skupiny obcí dle počtu obyvatel										
	Celkem	od 199	200 - 400	500 - 999	1 000 - 1 999	2 000 - 4 999	5 000 - 9 999	10 000 - 19 999	20 000 - 49 999	50 000 - 99 999	nad 100 000
počet obyvatel v %	100	1,7	6,2	9,2	9,9	12	9,1	9,2	12,6	8,3	21,9
počet obcí	6 258	1 449	1 997	1 378	745	417	141	69	44	12	6
počet obcí v %	100	23,15	31,91	22,02	11,9	6,66	2,25	1,1	0,7	0,19	0,1

Tab. 2: Velikostní skupiny obcí v ČR
(Zdroj: vlastní zpracování dle dat ČSÚ - Malý lexikon obcí ČR 2016)

Lokální politické systémy a jejich podoba závisí především na velikosti obce. V politických systémech menších měst a obcí se spíše uplatňují sdružení nezávislých kandidátů či lokální subjekty než politické strany a naopak ve větších městech se nejvíce uplatňují koalice.⁶⁴

Při popisu lokálního politického stranictví je důležité zaměřit se i na jeho subjekty. Subjektem může být parlamentní strana, místní politická strana a nezávislí kandidáti či jejich sdružení. Na postavení jednotlivých typů politickým subjektů má vliv velikost obcí. Ve velkých městech je podoba lokálního politického systému podobná systému na národní úrovni. Při získávání zastupitelských křesel mají navrch politické strany zastoupené v poslanecké sněmovně nad nezávislými kandidáty. V prostředí malých obcí se parlamentní strany téměř nevyskytují nebo jen velmi ojediněle. Větší oblíbenost mají místní politická uskupení, protože vědí co je v obci potřeba, chtějí se podílet na místní samosprávě a voliči je znají.⁶⁵

3.6.1 Nezávislí

Jsou charakteristickým rysem české lokální politiky. V nejmenších obcích bývají často jedinými kandidáty na funkci zastupitele obce a ve větších obcích doplňují politické strany ve stranickém spektru, z toho vyplývá, že jejich úloha je závislá na velikosti obce. NK však lze nalézt i na kandidátních listinách parlamentních stran.⁶⁶

⁶⁴ ČMEJREK a kol., Partecipace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR, str. 14

⁶⁵ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPIK, J., Demokracie v lokálním politickém prostoru, str. 67

⁶⁶ tamtéž, str. 74

Podmínkou pro zaregistrování kandidátní listiny je předložení petice s podpisy voličů z dané obce.

Počet obyvatel	Minimální počet u NK	Minimální počet u SNK
do 500	5 %	7 %
501 - 3 000	4 % nejméně 25	7 %
3 001 - 10 000	3 %, nejméně 120	7 %
10 001 - 50 000	2 % nejméně 600	7 %
50 001 - 150 000	1 %, nejméně 1000	7 %
nad 150 000	0,5 % nejméně 1500	7%

Tab. 3: Minimální počet petičních podpisů pro kandidaturu NK a SNK
(zdroj: vlastní zpracování dle Přílohy k zákonu č. 491/2001 Sb.)

Při analýze a hodnocení výsledků komunálních voleb představují NK velký problém. Někdy se skutečně jedná o nezávislé osoby, tzn. osoby nespojené s žádnou politickou stranou či hnutím, často však nezávislost představuje taktický kalkul. SNK někdy může představovat „záložní“ kandidátní listinu některé z velkých stran. Můžeme se setkat i s tím, že členové politické strany raději sestaví nezávislou kandidátní listinu než stranickou, u které si myslí, že by jim příslušnost k politické straně mohla ublížit ve volbách.⁶⁷ „*Politické strany jsou v malých obcích chápány jako zdroj nesvárů a politikaření, nezávislé osobnosti oproti tomu představují „pracovitost“ a „schopnost spolupráce“.*“⁶⁸

3.6.2 Politické strany

Politické strany jsou jednou z neodmyslitelných součástí demokratického politického procesu, které umožňují jeho fungování. Politické strany představují tzv. zprostředkovatele mezi politickou mocí a občany. Sdružují se v nich občané se společnými názory, cíli, vizemi a zájmy. Tyto občany lze označit jako politicky aktivní. Politické strany prostřednictvím voleb, na jakékoliv úrovni, usilují o získání co největšího podílu na moci a odrážejí politickou vůli lidu. Jejich snaha spočívá v tom, že se snaží obhajovat zájmy svých zastánců a snaží se realizovat jejich cíle.⁶⁹

⁶⁷ ČMEJREK, J., *Obce a regiony jako politický prostor*, str. 66 a 67

⁶⁸ JÚPTNER, P., *Politologická revue 2, Komunální koalice a politické modely*, str. 85, 2004

⁶⁹ ČMEJREK, J., *Obce a regiony jako politický prostor*, str. 57

Ve velkých obcích či městech působí jak lokální a regionální politické subjekty tak i většina parlamentních stran. Úloha politických stran zde bývá podobná jako v politice na národní úrovni. Většinu mandátů si rozdělí strany zastoupené i v poslanecké sněmovně, a jsou doplněné neparlamentními či regionálními politickými subjekty. V menších obcích je situace poněkud odlišná. V komunálních volbách sice často zvítězí parlamentní strany, ale pokud se jedná o stranickou příslušnost zvolených zastupitelů, jedná se většinou o zastupitele bez politické příslušnosti. V obcích do 2 000 obyvatel je většinou neúplné spektrum politických stran a ty strany, které v obci působí, mívají s parlamentními stranami velmi málo společného. V nejmenších obcích do 1 000 obyvatel se většinou politické strany nevyskytují, působí zde většinou jen nezávislí kandidáti nebo jejich sdružení.⁷⁰

3.6.3 Politická participace

Politickou participaci definuje Jaroslav Čmejrek (2008) jako „*zapojení občanů do politického procesu*“. Má vypovídající hodnotu o řadě věcí jako jsou charakter politické obce a její soudržnost, soutěživost, míra zapojení občanů do politického systému atd. Existuje mnoho důvodů, proč je občanská participace na politickém rozhodování důležitá. Veřejným úřadům poskytuje potřebnou legitimitu a prostředky důležité k efektivnímu rozhodování. Jiný přístup chápe politickou participaci jako projev vztahu občana k jeho komunitě a jako součást politické socializace, což je proces, ve kterém se jednotlivec stává občanem.⁷¹

V lokálním politickém procesu se participace občanů zkoumá ve třech rovinách. První rovinou je volební participace (účast ve volbách), která je brána jako základní ukazatel politické participace občanů. Jako druhá rovina je definováno členství v politických stranách, kontakty s politickými vůdci či účast na politických diskuzních fórech. Třetí rovinou je zapojení občanů do veřejného života, i když to není přímo spojeno s politickým rozhodováním.⁷²

3.6.4 Měření plurality lokálních politických spekter

Pluralita politického spektra úzce souvisí s formátem stranického systému, tj. počtem stran v rámci daného systému. Metody, které používáme pro měření plurality na

⁷⁰ ČMEJREK, J., *Obce a regiony jako politický prostor*, str. 59 - 62

⁷¹ tamtéž, str. 69

⁷² ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., *Demokracie v lokálním politickém prostoru*, str. 77

národní úrovni politiky, však nelze zcela přímo aplikovat na lokální úroveň. V komunálním prostředí se totiž uplatňují určitá specifika, která mohou výsledky při měření plurality místního politického prostředí zkreslit. V první řadě se jedná o nízkou úroveň ideologizace komunální politiky a dále jde o významné postavení nezávislých kandidátů v malých obcích a specifické pojetí politických stran na lokální úrovni.⁷³

Na lokální úrovni je nejhodnějším nástrojem pro měření plurality index plurality, jehož pomocí je vyjádřena pluralita lokálního politického spektra s ohledem na celkový počet kandidátů. Za určující faktor plurality systému považuje index plurality celkový počet kandidátů na kandidátních listinách všech volebních stran. Jde o podíl počtu kandidátů na počet volených zastupitelů. Jestliže tento index překročí hodnotu 1, pak je možné takové politické prostředí považovat za pluralitní, tedy počet kandidátů převyšuje počet volených zastupitelů.⁷⁴

3.7 Charakter lokální politiky

Dle článku z roku 2004 kategorizoval Petr Jüptner obce do čtyř kategorií. Hlavní charakteristika, o kterou se jedná, je počet obyvatel v obci (tabulka 4).

Typ obce	Počet obyvatel
Nejmenší obce	do 1 700
Obce menší střední velikosti	1 701 - 9 000
Obce větší střední velikosti	9 001 - 45 000
Největší obce	45 001 a více

Tab. 4: Typy obcí dle Petra Jüptnera
(zdroj: vlastní zpracování dle JÜPTNER, P., Politologická revue 2, Komunální koalice a politické modely)

Nejmenší obce (NO)

Dle Jüptnera (2004) byla horní hranice velikosti těchto obcí stanovena kolem 1 700 obyvatel. V těchto obcích většinou kandidují pouze nezávislí kandidáti a sdružení nezávislých kandidátů. Z pohledu počtu kandidujících politických stran zde většinou existují maximálně dvě politické strany, které mají zanedbatelný počet členů. Často se zakládají a formují až těsně před začátkem voleb. Většinou se jedná o celorepublikově

⁷³ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., Demokracie v lokálním politickém prostoru, str. 108 - 109

⁷⁴ tamtéž, str. 108 - 109

známé politické strany, jako jsou ČSSD, KSČM, ODS a KDU-ČSL. Tradiční politické strany jako např. KSČM fungují místo na politické bázi spíše jako spolkové.⁷⁵

V obcích této velikosti je kandidatura za strany spíše vnímána jako nutné zlo a většinový názor je takový, že se jedná spíše o jméno kandidáta, než za jakou stranu kandiduje. To potvrzuje i výrok Jüptnera že, „*většina kandidátů politických stran jsou „nezavislí kandidáti“ a kde „svým“ stranám se vůbec nehlásí, na jakoukoli příslušnost ke kandidátním listinám se okamžitě rezignuje a zapomíná.*“ V podstatě se to dá shrnout tak, že občanům i starostům je jedno a nemají přehled, kdo za koho kandidoval, protože to pro ně nemá žádný význam.⁷⁶

Samosprávě v tomto typu obcí většinou vládou v nejrůznějších podobách nezávislí kandidáti - ať už se jedná o jednotlivce, sdružení či nezávislé na kandidátních listinách politických stran. V malých obcích jsou politické strany brány jako zdroj politikaření a nesvárů oproti tomu nezávislí kandidáti představují schopnost spolupracovat a pracovitost. Proto je kandidatura jako nezávislý brána jako něco normálního, logického a přirozeného.⁷⁷

Z důvodu výše popsaného fungování místních politických systémů mají schůze v rámci jednotlivých politických stran formu společenského jednání nebo se vůbec nekonají. Vše je v tomto typu obcí založeno na selském rozumu, osobních i příbuzenských vztazích a individuálním či skupinovém zájmu.⁷⁸

Obce menší střední velikosti (MSO)

Tyto obce mají dle Jüptnera (2004) stanoven interval počtu obyvatel mezi 1 701 - 9000. V takto velkých obcích se poměr sil mezi nezávislými kandidáty a politickými stranami láme. Čím větší obec je resp. čím více obyvatel má tím více je pravděpodobné, že politické strany budou porážet nezávislé kandidáty. Je však nutné podotknout, že do politických stran započítáváme i ty tzv. komunální či regionální. Jako komunální strany považujeme sdružení nezávislých a jako regionální strany považujeme např. Volba pro město atd. Platí zde však nadále, že převážná většina kandidátů jsou bezpartijní.⁷⁹

⁷⁵ JÜPTNER, P., Politologická revue 2, Komunální koalice a politické modely, str. 83 - 84, 2004

⁷⁶ tamtéž, str. 84, 2004

⁷⁷ tamtéž, str. 84 - 85, 2004

⁷⁸ tamtéž, str. 85 - 86, 2004

⁷⁹ tamtéž, str. 87, 2004

I když v obcích této velikosti svou kandidátní listinu sestaví výjimečně až deset politických stran, tak pilířem komunálních politických systémů v těchto obcích tvoří tzv. jádra. Jádra bývají tvořena několika málo místními aktivisty a mívají zpravidla členskou základnu v rozmezí jednoho až třiceti členů. Tradiční politické strany fungují především jako spolky či společenské organizace a často mohou dosáhnout i trojciferného čísla počtu členů. Aby aktivisté dosáhli maximálního volebního zisku a potlačili nedostatek členů, zařazují tzv. křoví na své kandidátní listiny. Jako křoví, jsou považováni kandidáti, kteří nemají skutečný zájem o zisk zastupitelského mandátu.⁸⁰

Již dříve zmíněná jádra mohou mít formální podobu jak politické strany, tak SNK. Politické strany lze na komunální úrovni rozdělit na strany etablované a strany regionálně-komunální. Mezi etablované strany patří ODS, ČSSD, KDU-ČSL a KSČM. Tyto strany jsou relevantní na parlamentní úrovni v našem politickém systému. Regionálně-komunální strany dále slouží k možnosti politické participace na jeho nižších úrovních. Tyto strany lze dále rozdělit na strany regionální (Liberecký kraj - Demokratická regionální strana), univerzálně komunální (hnutí či SNK) a v menších středních obcích nevyskytující se lokálně komunální strany (Sdružení nájemníků Prahy 1).⁸¹

V obcích této kategorie se členové jednotlivých politických stran či frakcí scházejí zřídka či výjimečně, anebo se schůze nepořádá vůbec. Případné schůze bývají pořádaný před zastupitelstvem a zúčastňuje se jí koalice nebo všichni členové zastupitelstva. Tato nízká frekvence schůzí souvisí i s disciplinovaností v rámci jednotlivých volebních stran.⁸²

V obcích menší střední velikosti se setkáváme s politickým systémem, který má proměnlivé kontury. Lze se setkat jak se soutěživými, nesoutěživými systémy, které fungují na typu „velké rodiny“, tak i s tzv. subtypem, který je směsí soutěživého a nesoutěživého systému. Tento subsystém funguje podle potřeby. Při rozdělování exekutivních postů se jedná o soutěživý systém a v průběhu volebního období se většinou jedná o nesoutěživý systém. Pro voliče jsou dále důležité jednotlivé osobnosti na kandidátních listinách a podle nich hodnotí i jednotlivé strany. Neexistence tzv. „politického profilu“ vede nezřídka k výrazně poměrnému rozložení sil - v některých

⁸⁰ JÜPTNER, P., Politologická revue 2, Komunální koalice a politické modely, str. 88, 2004

⁸¹ tamtéž, str. 89, 2004

⁸² tamtéž, str. 89, 2004

případech se představitelé neobracejí v rámci volební kampaně na voliče, ale podněcují zakládání „spřátelených kandidátek“, jejichž kandidáti na sebe navážou hlasy voličů.⁸³

Obce větší střední velikosti (VSO)

Rozmezí obcí větší střední velikosti stanovil Jüptner na 9 001 - 45 000 obyvatel. V těchto obcích už dominují politické strany a jejich kandidáti jsou zejména registrovaní členové. Zpravidla se tu nezávislá sdružení nevyskytují. Nezávislí kandidáti svou kandidaturu většinou zaštiťují regionálně-komunální politickou stranou, které mívají jen několik členů. Etablované politické strany mívají desítky členů a tradiční politické strany mívají až stovky členů. Čím větší obec tím větší míra koordinace činnosti a frekvence stranických schůzí jednotlivých zastupitelských frakcí.⁸⁴

V obcích VSO se nejčastěji objevuje polosoutěživý systém, pro který je charakteristické obsazování exekutivních postů s ohledem na výsledky voleb a nižší míra soutěživosti v období mezi volbami. Nižší míra soutěživosti je v některých obcích určena velkými exekutivními koalicemi. V obcích VSO se nesoutěživý systém téměř neobjevuje, ale lze se setkat se systémem soutěživým tzv. princip vlády a opozice.⁸⁵

Největší obce (NM)

Dle Jüptnera (2004) je spodní hranice v těchto obcích stanovena na 45 000 obyvatel. Nejvýznamnějším představitelem tohoto typu obce jsou statutární města. V politických systémech největších obcí zcela dominují politické strany, nezávislí kandidáti či jejich sdružení se zde již nevyskytují. Podíl straníků je u etablovaných politických stran velmi výrazný, bezpartijní zastupitelé obdobně jako u VSO připadají na regionálně-komunální politické strany. Etablované politické strany mají řádově stovky členů a ostatní strany mají okolo desítek členů.⁸⁶

V největších obcích se počet kandidujících stran pohybuje v rozmezí 6 až 13, ale průměr je kolem 9 až 10. V těchto obcích mělo zavedení pětiprocentní hranice umožňující vstup do zastupitelstev srážející účinek. Na této úrovni se rozložení politických sil dlouhá léta podobalo poměru sil na parlamentní úrovni. To však s přibývajícím rozmachem regionálně-komunálních stran začalo ztrácet platnost.⁸⁷

⁸³ JÜPTNER, P., Politologická revue 2, Komunální koalice a politické modely, str. 89 - 90, 2004

⁸⁴ tamtéž, str. 92, 2004

⁸⁵ tamtéž, str. 93, 2004

⁸⁶ tamtéž, str. 95, 2004

⁸⁷ tamtéž, str. 96 - 97, 2004

Přesto, že někteří představitelé radnic definovali jejich fungování jako systém „velké rodiny“, podle Jüptnera platí, že fungování politických systémů v největších obcích je zpravidla na soutěživém principu „vlády a opozice“. Získání nejvyšších postů na magistrátech a radnicích je bráno jako politická prestiž. V těchto obcích se už jedná o zcela soutěživé systémy, kde ty nejvyšší posty mají co nabídnout - řada zastupitelů je „uvolněno“ a dochází zde k přerozdělování finančních prostředků. Ti politici, kteří jsou na komunální úrovni nejúspěšnější, často vstupují do politiky na parlamentní úrovni a naopak milci stranických špiček jsou často prosazováni do postů na úrovni komunální. V největších městech jsou schůze politických stran či schůze zastupitelských frakcí na denním pořádku. Čím vyšší frekvence schůzí tím vyšší míra disciplinovanosti jednotlivých zastupitelských frakcí.⁸⁸

V největších obcích ideologie politiků zůstává někde na půl cesty mezi nepolitickým myšlením politiků na komunální úrovni a ideologií politiků na parlamentní úrovni - toto se může v největších obcích promítnout do podoby exekutivních koalic.⁸⁹

3.8 Komunální koalice

Pokud chceme aplikovat teorii koalic na komunální úroveň politiky, je třeba nalézt ekvivalent pojmů, jako jsou vláda, premiér, parlament a politické strany. V komunální politice pojem vláda zastupuje obecní či městská rada, pojem parlament zastupuje zastupitelstvo a v neposlední řadě post premiéra zastupuje starosta. Nejproblematičtější jsou politické strany. Jako aktéři koaliční hry v lokálním prostředí jsou na jedné straně doplňovány funkčně podobnými sdruženími nezávislých kandidátů a na druhé straně můžeme politickým stranám v některých obcích přisoudit jiné institucionální i funkční charakteristiky, než na které jsme zvyklí z politologických publikací či z parlamentní úrovně. Hlavně v malých obcích lze politické strany chápat jako volné koalice nebo skupinu jednotlivců.⁹⁰

Teorie koalic stanovuje dva hlavní cíle koaličního jednání. Prvním cílem je snaha o získání exekutivních postů (americká tradice) a druhým cílem je snaha o prosazení politického programu (evropská tradice). Jüptner (2004) uvádí: „*Za nejracionalnější*

⁸⁸ JÜPTNER, P., Politologická revue 2, Komunální koalice a politické modely, str. 97, 2004

⁸⁹ tamtéž, str. 97 - 98, 2004

⁹⁰ tamtéž, str. 81, 2004

koalici je považována tzv. minimální vítězná koalice, tedy koalice s minimálním počtem členů, která zabezpečuje většinu v legislativě. Druhou variantou koaličního uspořádání je tzv. velká koalice, koalice s jedním či více nadbytečnými členy. Poslední třetí variantou je menšinová koalice, tj. koalice s menšinovým zastoupením v legislativě.“ Na komunální úrovni lze mluvit o existenci většího množství cílů, tedy větší počet různých „her“. Někteří mají hlavní zájem na dobytí exekutivních postů, dalším jde o kontrolu uplatňování vlastních zájmů a jiní mohou svou roli chápat jen jako společenskou. Na komunální politiku měly vždy velký vliv osobní vztahy, konkrétně názor na schopnosti, zručnost a povahové přednosti kandidátů na starostu. Toto je dáno především velikostí obcí a na to navazující velikost zastupitelstev.⁹¹

Mezi další problémy při tvorbě koalic patří tzv. ideová blízkost politických stran. V rámci teorie koalic se často tvoří různé ideologické škály, do kterých jednotlivé politické subjekty můžeme zanést a ulehčit si práci při konstruování koalic. Na úrovni komunální politiky je konstrukce takových škál problematická a často nemožná. Je to způsobeno hlavně předmětem komunální politiky, např. v obecním zastupitelstvu se „socialismus“ nebo „pracovitost“ nedají přímo rozpoznat a ztrácejí tak svůj význam. Politici na komunální úrovni často nedisponují žádnou ucelenou doktrínou či ideologií, nebo si to nepřipouštějí. Politické vztahy bývají založeny na osobních vztazích či na nejruznějších zájmech.⁹²

Když se blíže podíváme na komunální politiku, dojdeme k závěru, že tato úroveň politického systému nevykazuje jednotné rysy, a proto ji nelze zkoumat jako jeden celek. Lze nalézt tisíce mikrosvětů, které jsou na sobě nezávislé. Když i přesto chceme vyhledat určité shodné atributy těchto systémů, musíme komunální politické systémy rozdělit do minimálně čtyř kvalitativně odlišných typů, které se mezi sebou odlišují především svojí velikostí.⁹³

Charakteristikou komunálních koalic se zabývá např. Petr Jüptner, Stanislav Balík.

3.9 Teorie koalic na lokální úrovni

3.9.1 Dle Petra Jüptnera

Petr Jüptner (2004) vymezuje komunální koalice dle shodných rysů komunálních politických systémů na základě rozdělení obcí podle jejich počtu obyvatel.

⁹¹ JÜPTNER, P., Politologická revue 2, Komunální koalice a politické modely, str. 81, 2004

⁹² tamtéž, str. 81 - 82, 2004

⁹³ tamtéž, str. 82 - 83, 2004

Koalice v nejmenších obcích

Zvláště v těchto nejmenších obcích se objevují zákonem znevýhodněné předvolební koalice, poněvadž v těchto typech obcí často kandiduje vše co má nohy a ruce. Vzhledem už k dřívější nastíněnému charakteru komunálního systému v nejmenších obcích, platí pro tvoření koalic tzv. zákon každý s každým. Zastupitelstvo většinou funguje jako jedna velká rodina a nikoliv na principu vlády a opozice.⁹⁴

V malých obcích se nevolí rada obce a funkce starosty je často neuvolněná - není tedy moc o co hrát a není důvod se spolčovat. Formování minimálních vítězných koalic je tedy v nejmenších obcích zcela výjimečná. Nejčastěji se náznak koalice vyskytuje pouze před volbami, jsou zpravidla založeny na nepolitických vztazích osobního uznání a mívají skrytou podobu. Veškeré kandidátní listiny se téměř vždy vzájemně podporují, z čehož vyplývá nesoutěživý charakter celého systému.⁹⁵

Koalice v menších středních obcích

V obcích tohoto typu se stále termín „koalice“ vyskytuje jen zřídka. Legislativní a předvolební koalice se objevují jen minimálně. Koalice nezřídka získávají podobu neformální a uzavřené velké koalice, kde proti sobě jednotliví aktéři neútočí, aby se nevyloučili z této „velké rodiny“. Exekutivní koalice se redukuje jen na povolební obsazení volných mandátů zastupitelů i radních.⁹⁶

Koaličním aktérem v těchto obcích jsou tzv. jádra. Jejich existence je odrazem významné role osobních vztahů. Tyto jádra se nemusí nijak překrývat s politickými stranami. Mohou být tvořena aktivisty, kteří kandidují za jednotlivé strany či sdružení. Jádra mohou existovat i napříč politickými stranami. Některá jádra v zájmu maximalizace volebního zisku staví více kandidátních listin. Ztotožnění se s jádrem má větší význam než ztotožnění se s politickými stranami. Vzájemné vztahy mezi jádrem utvářejí už před volbami povahu exekutivních koalic. Konstelace jader většinou vytvoří velkou koalici s rozdílnou úrovní exekutivní participace. Pojem „koalice“ se v obcích této velikosti vůbec nepoužívá.

V tvorbě koalic hrají významnou roli osobní vztahy a tím pádem se zde nepromítají ideologické faktory, což vede k vytváření koalic dle principu „každý s každým“.⁹⁷

⁹⁴ JÜPTNER, P., Politologická revue 2, Komunální koalice a politické modely, str. 86 - 87, 2004

⁹⁵ tamtéž, str. 86 - 87, 2004

⁹⁶ tamtéž, str. 91, 2004

⁹⁷ tamtéž, str. 91, 2004

Koalice v obcích větší střední velikosti

Pro tyto obce je nejdůležitější tvorba koalic po volbách. Předvolební koalice se nevyskytují nebo vyskytují jen výjimečně. Na základě koalic po volbách je zvolen starosta a zbylí členové městské rady. V těchto obcích se nejčastěji tvoří velké koalice. Na jednu stranu tyto koalice nezahrnují celé politické spektrum, ale na druhou stranu zajišťují exekutivní koalici výraznou většinu v zastupitelstvu.⁹⁸

Za koaliční aktéry jsou zpravidla považovány politické strany a pojem „jádra“ se zde vytrácí, ale i v těchto obcích se lze setkat se silnými vazbami mezi elitami některých stran, které spolu dlouhodobě spolupracují. Ve VSO často mívá ideologie minimální význam při vytváření koalic a proto se generují nejrůznější typy koalic.⁹⁹

Koalice v největších obcích

V největších městech jsou koalice samozřejmostí. Existují zde i koalice předvolební vzhledem k pětiprocentní kvótě. Často se už před volbami formují zárodky politických táborů se svými leadery. Ty následně usilují o získání nadpoloviční většiny mandátů a obsazují důležité funkce, jako jsou starosta či primátor a jejich zástupci, městská rada atd. V největších městech se běžně vyskytují minimální koalice, které jsou často rozšiřovány a za standardní minimální vítězné koalice se nedají považovat. Často se však zde vyskytují velké koalice. Jako důvod pro vytváření velkých koalic i neminimálních vítězných koalic může být například rovnováha v koalici nebo eliminace KSČM. Jüptner uvádí, že *„konstrukci velkých i programově různorodých koalic nebrání ani v největších městech zásadní ideologické bariéry a i vznik minimálních koalic je motivován spíše snahou o koncentraci moci než vůlí prosadit vyhraněný program“*. O menším významu ideologie v největších komunálních systémech vypovídá fakt, že tato úroveň politického systému boří tabu parlamentní politiky (např. koalice ODS a ČSSD v Praze).¹⁰⁰

3.9.2 Dle Stanislava Balíka

Tato teorie vychází z dvou základních pojmů a to minimální vítězná koalice a nadměrná koalice často milně označována také jako velká. Oba dva druhy koalic představují spojení dvou či více stran, které mají nadpoloviční většinu. Toto rozdělení se však soustředí pouze na míru soutěživosti. Z tohoto důvodu je důležité zkoumat koalice,

⁹⁸ JÜPTNER, P., Politologická revue 2, Komunální koalice a politické modely, str. 93 - 95, 2004

⁹⁹ tamtéž, str. 93 - 95, 2004

¹⁰⁰ tamtéž, str. 98 - 99, 2004

v jakém kontextu vznikly, a v jakém fungují. Podle Stanislava Balíka (2009) lze „třídít koalice dvouúrovňově, přičemž zmíněné dělení označíme za třídu koalice, která je založená na počtu aktérů. Druhou úrovní je typ založený předně na ideové vzdálenosti prvků uvnitř systému“. Každá ze tříd koalic je spojena s různými typy. Jen velké koalice lze spojit s oběma třídami.¹⁰¹

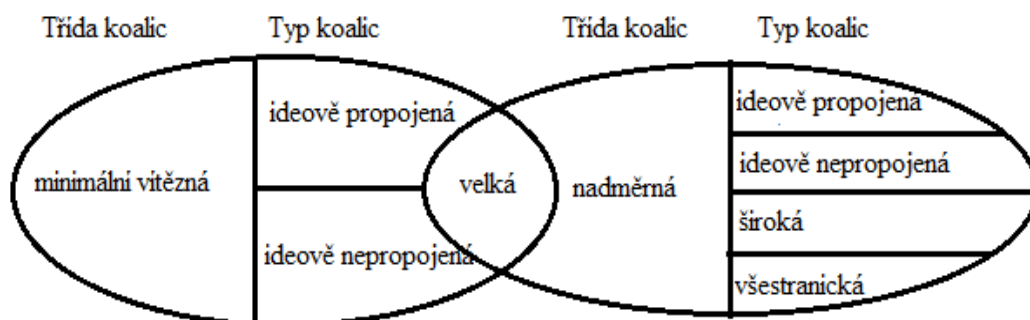

Schéma 1: Třídy a typy koalic dle Stanislava Balíka
(zdroj: vlastní zpracování dle BALÍK, S., Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky, str. 189)

Třída koalic - minimální vítězná koalice

Je charakteristická nejmenším počtem mandátů a nejmenším počtem členů. Jak už bylo dříve naznačeno, dělí se na dva typy. V *minimální vítězné ideově propojené koalici* mají k sobě členové ideově blízko. Tento typ koalice je nejlogičtějším řešením povolební situace a nejvíce podporuje soutěživost stranického systému. *Minimální vítězná ideově nepropojená koalice* je charakterizována tak, že členové koalice jsou od sebe ideově vzdáleni. Může být tvořena i subjekty z opačných částí politického spektra. Rozdílnost od velkých koalic lze nelézt v tom, že nezahrnují najednou dva hlavní představitele ideového spektra (např. koalice ODS a KSČM, opozice ČSSD, KDU-ČSL a SZ).¹⁰²

Třída koalic - Nadměrná koalice

Tato třída je charakteristická tím, že je vždy přítomen alespoň jeden nadbytečný člen. Bez tohoto člena by koalice měla stále nadpoloviční většinu hlasů. Nadměrné koalice jsou rozděleny do čtyř typů. *Nadměrná ideově propojená koalice* je charakteristická tím, že mezi jejími krajními subjekty na ideové škále není výrazná vzdálenost, resp. nejsou v ní zastoupeny ideové protipóly. Je velmi podobná koalici široké. *Nadměrná ideově nepropojená koalice* je podobná předchozímu typu, ale je charakteristická tím, že její

¹⁰¹ BALÍK, S., Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky, str. 187 - 188

¹⁰² tamtéž, str. 190 - 191

členové jsou ideově vzdálení, na straně opozice působí více politických subjektů a minimálně jeden z nich se nachází z ideologického hlediska mezi dvěma členy koalice.

Široká koalice je charakteristická tím, že se zde spojují téměř všechny politické síly. Z ideologických důvodů stojí mimo koalici jeden relevantní politický subjekt nebo politický proud. Tento typ koalice je více než dvoučlenný a snaží se zapojit co největší počet subjektů do společné odpovědnosti. *Všestranická koalice* je nazývána také jako všeobecná, všekrajská či všenárodní. Tato koalice je charakteristická tím, že se všechny relevantní politické síly podílejí na formování exekutivy a žádná nestojí na straně opozice. Na této koalici se podílejí všechny relevantní politické síly a žádný politický subjekt není v opozici.¹⁰³

Velká koalice

K oběma třídám koalice lze přiřadit jen jeden typ a tím je *velká koalice*. Tato koalice je výjimečná, protože je definována ideově. Existuje, pokud v exekutivě spolupracují dva dominantní ale ideově protikladní aktéři. Ti mohou za určitých okolností spolupracovat i s menšími či středovými subjekty. Je důležité, aby i na straně opozice stáli alespoň dva ideově nesourodí aktéři.¹⁰⁴

¹⁰³ BALÍK, S., Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky, str. 192 - 195

¹⁰⁴ tamtéž, str. 191 - 192

4 Vlastní práce

4.1 Město Sadská

Obrázek 1: Mapa města Sadská
(zdroj: www.mapy.cz)

Obec Sadská má status města. Leží v Polabské nížině ve Středočeském kraji v okrese Nymburk. Nachází se ve velmi dobré strategické poloze ať už z hlediska dopravních, pracovních tak i nákupních možností. Od Nymburka je město Sadská vzdálené 8 km jihozápadně a od Prahy je vzdálené 37 km východně. V blízkosti se nacházejí další města, jako jsou Poděbrady a Lysá nad Labem, které jsou regionálními sídly. Leží v nadmořské výšce 179 m. n. m. a katastrální výměra činí 1 642 ha. Na 71,5 % území se nachází zemědělská půda. Městem protéká potok Šembera. Obcí s rozšířenou působností je pro Sadskou město Nymburk. Počet obyvatel se pohybuje kolem třech tisíc a v posledních letech se nijak výrazně nemění. K 1. 1. 2016 žilo v Sadské dle ČSÚ 3 304 obyvatel.¹⁰⁵

Jak již bylo zmíněno, Sadská má velmi dobrou dopravní dostupnost. Pouhých 5 km od města leží dálnice D11 vedoucí z Prahy do Hradce Králové. Dále městem prochází tři silnice II. třídy. Jedná se o silnice vedoucí ze Sadské do Nymburka, Kouřimi a Poděbrad. Městem projíždějí i pravidelné autobusové linky. Vede tudy i železniční trať s linkou S12,

¹⁰⁵ www.risy.cz/cs/vyhledavace/obce/detail?Zuj=537764

která je zařazena do pražského systému příměstských železnic, Esko. V neposlední řadě je zde vybudováno velké množství cyklistických stezek a tras.

Město Sadská zřizuje a zakládá příspěvkové organizace. Hlavním účelem je zajišťování potřeby nezbytné pro město a jeho obyvatele. Tyto organizace mají svou právní subjektivitu a spravují vlastní majetek. V čele těchto organizací je ředitel, který je odpovědný městské radě za řádný a hospodárný provoz zařízení. Mezi tyto organizace patří základní škola, mateřská škola a kulturní a informační centrum města Sadská. Město Sadská je spolu s dalšími 57 obcemi členem MAS Podlipansko, které sdružuje firmy, obce, neziskové organizace a spojuje je zájem o rozvoj daného území. Dále je členem mikroregionu Sdružení obcí „Kersko“.¹⁰⁶

Ve městě se nachází obvodní oddělení Policie ČR, které zajišťuje bezpečnost v obci a zaměstnává tři strážníky. Dále se zde nachází od roku 1890 Sbor dobrovolných hasičů, jenž je řazen mezi jednotky požární ochrany třetí úrovně.¹⁰⁷

Poblíž města se nachází zatopený lom, který má velký rekreační potenciál zejména pro koupání, rekreaci a vodní sporty. V těsné blízkosti se nachází i Přírodní park Kersko - Bory, který se proslavil díky spisovateli Bohumilu Hrabalovi. Tento park láká zejména chalupáře a chataře ale také turisty a cyklisty.¹⁰⁸

Město chce, aby byli občané informováni o dění, a to co nejrychleji a nejpohodlněji. Obyvatelé s chytrými telefony si mohou stáhnout mobilní aplikaci „V OBRAZE“. Díky této aplikaci lze sledovat nejnovější aktuality, dokumenty vyvěšené na úřední desce, fotografie z akcí a jaké kulturní či sportovní akce se budou v blízkosti konat. Tato aplikace je ke stažení zdarma.¹⁰⁹ Dále město vydává každý měsíc Sadské noviny. Zde je prostor pro informace týkající se kulturního, společenského a sportovního dění, informace o aktuálním dění v Sadské a o činnosti městského úřadu. Je zde poskytován prostor i pro vyjádření názorů zvolených představitelů obce. V současnosti jsou tyto noviny distribuovány občanům do schránky zaměstnanci městského úřadu zdarma.¹¹⁰

Městskými symboly jsou městský znak a městský prapor. Vznikl 27. 5. 1562, kdy se Sadská stala městečkem díky císaři Ferdinandu I. Městský prapor vznikl v roce 2002 na

¹⁰⁶ www.mesto-sadska.cz/mesto/prispevkove-organizace, www.risy.cz

¹⁰⁷ hasici-sadska.webnode.cz

¹⁰⁸ www.mesto-sadska.cz/volny-cas/prirodni-zajimavosti

¹⁰⁹ www.mesto-sadska.cz/kontakty/mobilni-aplikace

¹¹⁰ www.mesto-sadska.cz/prakticke-informace/sadske-noviny

popud městské rady. Na obou symbolech se nachází zelený a červený pruh. Uprostřed je kvádrový kostel s modrou střechou, černými okny a zlatými kříži.¹¹¹

Obrázek 2: Městský znak
(zdroj: www.mesto-sadska.cz/mesto/mestske-symboly)

Obrázek 3: Městský prapor

4.1.1 Historie města

Nejstarší písemná zmínka pochází z roku 993. Již však v roce 864 byla podle legendy na východní části kopce založena kaple sv. Klimenta, kterou založil sv. Cyril - město se rozléhá v Polabské nížině pod výrazným kopcem. Podle historiků se na tomto kopci od 12. století pěstovala vinná réva a vinice se zde udržovaly až do 18. století. V současné době je obnovena jen malá část. Ve 12. století nastal největší rozmach města, za knížete Bořivoje II. V té době byl postaven románský kostel sv. Apolináře a spolu s ním i kapitula, což je církevní škola. Ta byla roku 1362 přenesena do Prahy a tak začala pod kopcem vznikat nová ves, která roku 1562 povýšila na městečko, dostala erb a právo pečetit listiny voskem zelené barvy. Roku 1784 se Sadská stala městem.¹¹²

Od roku 1751 do roku 1834 byly na kraji města v provozu lázně s léčivou vodou. Říká se, že v roce 1787 tyto lázně navštívil i W. A. Mozart. V roce 1883 byly zřízeny nové lázně v Borech, kde byl objeven při vrtání artézské studně pramen alkalicko-muriatické kyselky. Na okraji silnice do Milčic vytryskla v roce 1934 minerální voda pojmenovaná jako „Sadka“. Tato voda je čerpána z vrtu hlubokého 80,5 metrů a dodnes si jí mohou lidé nabírat každý den ráno a odpoledne.¹¹³

¹¹¹ www.mesto-sadska.cz/mesto/mestske-symboly

¹¹² JELÍNEK, V., Sadská, Část všeobecná

¹¹³ MAREK, J., Lázně Sadská, str. 2 - 19

V průběhu věků bylo ve městě zřízeno mnoho spolků a kulturních institucí (bylo jich až 30 - hudební, tělocvičné, hasičské a jiné) s různou délkou trvání avšak většina z nich upadly v zapomnění. Například ochotnické divadlo bylo založeno roku 1817.¹¹⁴

První škola vznikla roku 1713 a nacházela se v dřevěné budově na místě, kde je nyní Kostelní ulice. Později v roce 1820 byla vedle hodinové věže vystavěna nová škola. Nynější škola, která stojí vedle radnice, byla postavena v roce 1901. Od roku 1900 je ve městě Sadská v provozu i mateřská škola a v tomtéž roce byla vybudována i městská jatka. V období 1832 - 1833 byl v Sadské založen poštovní úřad a v roce 1906 byla zřízena první četnická stanice, která sídlila v přízemí radnice.¹¹⁵

V roce 1848 byla za císaře Ferdinanda Dobrotivého v Sadské zřízena národní garda. V roce 1860 zde byla založena první záložna a o tři roky později zde byla otevřena první lékárna. V první polovině 19. století se začal rozvíjet průmysl a přes Sadskou byla v roce 1881 zavedena první železniční trať. V té době se zde objevovali továrna klempířsko, dva cukrovary, továrna na výrobu koření do polévek, továrna na sodovku, továrna na cihly, které byly oblíbené pro svou kvalitu a jiné. V roce 1910 vzniklo městské muzeum, které slouží pro veřejnost dodnes.¹¹⁶

I život lidí v Sadské jako v každém jiném městě ovlivnila druhá světová válka. Mezi první oběti patřili členové místního Sokola, dále se jednalo zejména o Židy, kteří o svůj život přišli v koncentračních táborech nebo na nucených pracích. A v neposlední řadě byli padlí i na barikádě na okraji kerského lesa.¹¹⁷

Významní rodáci

Mezi významnými rodáky se najdou jména v různých oborech od spisovatelů, učitelů až po herce, hudebníky atd. Žil zde rod Němečků, kteří byli všichni varhaníci. František Xaver Němeček se stal profesorem ve Vídni a učil zde filosofii. Stal se prvním životopiscem W. A. Mozarta. Karel Houžvička byl učitel, spisovatel a vydavatel vlastních děl. Přátelil se s Josefem Ladou, který mu i ilustroval jeho díla. František Adolf Paroubek byl vyučeným knihkupcem a celý život pracoval na radnici jako úředník a tajemník. Zabýval se historií Sadské a založil velkou paroubkovskou knihovnu. Jeho syn Otakar Georgius Paroubek, byl profesor a vystudoval Filosofickou fakultu v Praze. Rozšířil

¹¹⁴ Kronika města Sadská

¹¹⁵ JELÍNEK, V., Sadská, Část všeobecná

¹¹⁶ tamtéž

¹¹⁷ www.mesto-sadska.cz/volny-cas/soucasnost-a-historie/historie-mesta

knihovnu o mnoho děl a svým odkazem knih, nejrůznějších předmětů a nábytku založil dnešní muzeum. V neposlední řadě ze Sadské pocházela také česká herečka Jelínková Vlasta, která hrála ve filmech: Vesničko má středisková nebo Já už budu hodný, dědečku.¹¹⁸

4.1.2 Historické a přírodní památky

Kostel sv. Apolináře

Kostel spadá pod Římskokatolickou farnost Nymburk. Probíhá zde mše každou neděli od 11:15 a každou lichou středu od 7:30. Jedná se o vrcholně gotický kostel, který byl augustiniány vystaven na starých základech původního románského kostela. V letech 1737 - 1739 byl přestavěn a doplněn a doplněn o hranolovou věž. Uvnitř kostela se nachází jeden unikát a to jedinečná parléřovská síťová klenba plynule přecházející do hvězdice. Zařízení uvnitř je převážně barokní, v roce 1722 zhotovil hlavní oltář kutnohorský řezbář. Od kostela je výborný výhled a za ideálních podmínek je vidět vrchol Sněžky.¹¹⁹

Kaple Panny Marie Bolestné

Byla postavena v letech 1714 - 1721 podle plánů Kiliána I. Dientzenhofera. Uvnitř se nachází Pieta pocházející z roku kolem 1700. V současné době má barokní podobu se složitým půdorysem, který je složen z průniku dvou elips. Kaple je postavena nad léčivým pramenem a později okolo ní byly postaveny i lázeňské budovy.¹²⁰

Trigonometrický bod

Nachází se na Skále ve výšce 213 m. n. m. Byl vybudován v roce 1824 za účelem mapování stabilního katastru. Lze ho nalézt uvnitř observačního pilíře a vypadá jako žulový hranol s rozměry 30 x 30 x 100 cm. V roce 1868 byl použit pro určení délky zemského poledníku. V roce 1926 byl zařazen do České státní trigonometrické sítě. Tento trigonometrický bod byl dále využíván pro řadu měření, např. určení jeho zeměpisných souřadnic, družicová měření používaná v posledních letech, určení polohy pomocí GPS. Slouží i k výškovému měření a z tohoto důvodu je na něm umístěna nivelační značka. V roce 1974 bylo kolem tohoto bodu vytvořeno chráněné území v dosahu 150 metrů.¹²¹

¹¹⁸ www.mesto-sadska.cz/volny-cas/soucasnost-a-historie/vyznamne-osobnosti

¹¹⁹ Marek, J., Kostel sv. Apolináře v Sadské, str. 6 - 15

¹²⁰ Marek, J., Lázně a kaple Bolestné P. Marie v Sadské, str. 15 - 21

¹²¹ www.mesto-sadska.cz/volny-cas/prirodni-zajimavosti

Svědecký vrch

Hlavní krajinnou dominantou města Sadská je opukový Svědecký vrch měřící 215 m. n. m., který stejně jako Chotuc či Oškobrň (nejvyšší bod okresu Nymburk) vystupuje izolovaně z Polabské nížiny. Na tomto vrchu je postaven již dříve zmíněný kostel sv. Apolináře a spolu dohromady tvoří dominantu města. Jeho západní část se nazývá Skála, která se nachází v registru významných krajinných prvků. Tato lokalita je velmi důležitá z hlediska ekologického, geomorfologického a krajinářství. Je zde naleziště zkamenělin turonu se zkamenělými mořskými živočichy. Skála je známá přítomností teplomilné fauny a flóry.¹²²

Komplex borových lesů Kersko a Bory

Tento komplex se nachází na západ a na sever od města. Díky svému významu podléhá zákonné ochraně a je značen jako Přírodní park Kersko - Bory. Lesy se táhnou od města Sadská přes Velenku, Hradištko, Zvěříněk, Třebestovice až po Písty. Na katastrálním území města se také nachází řada památných stromů.¹²³

Slepé rameno Labe

Nachází se na 161 - 162 říčním km řeky Labe. Leží v blízkosti jezera s chatovou oblastí Vodrážka. Toto slepé rameno má svou ekologickou hodnotu pro výskyt mokřad, vzácných a chráněných druhů a organismů. Bohužel byla jeho část v 70. a 80. letech zničena a zavezena skládkou. V současnosti je také registrováno jako významný krajinný prvek.¹²⁴

Jezero

Důležitý prvek spojený s městem Sadská. Vzniklo těžbou šterkopísku, která trvala 20 let. Majoritními vlastníky jsou město Sadská, které patří jižní část a společnost BG Technik, a.s., které patří severozápadní část, dále je část břehů ve vlastnictví drobných majitelů chat - chatová osada Vodrážka (příloha č. 3). V současnosti je důležité provést rekultivaci. U Jezera probíhá i rockový festival Rock of Sadská.¹²⁵

¹²² www.mesto-sadska.cz/volny-cas/prirodni-zajimavosti

¹²³ tamtéž

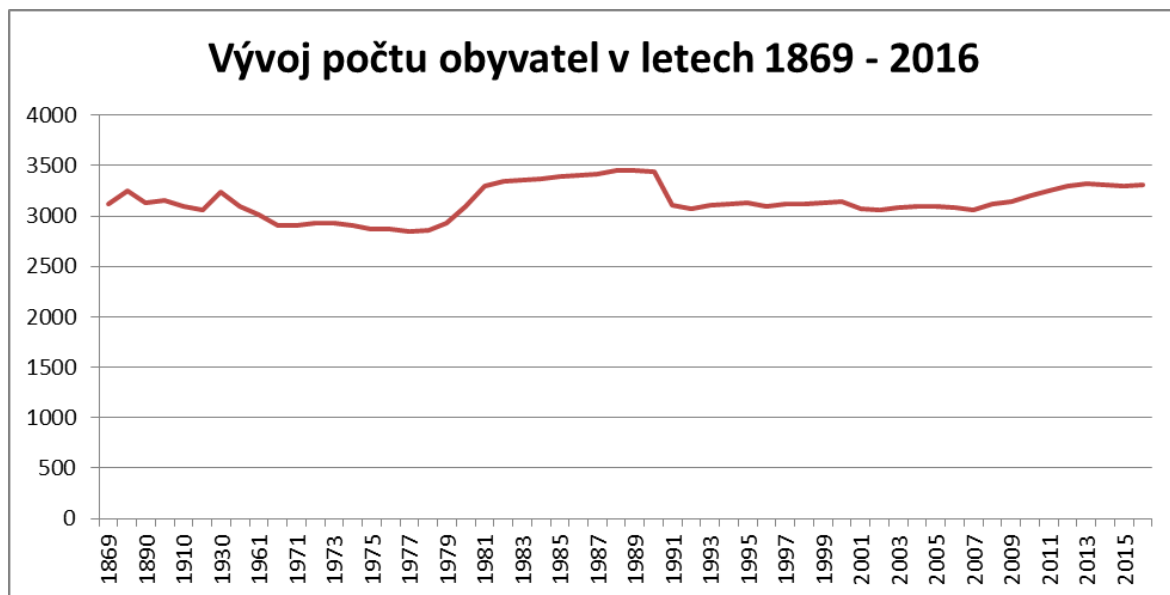
¹²⁴ tamtéž

¹²⁵ www.mesto-sadska.cz, Sadské noviny - listopad 2009

4.1.3 Demografická charakteristika města

Demografický vývoj obyvatelstva je ovlivněn několika faktory. Patří mezi ně migrace, porodnost a úmrtnost obyvatel. Tyto faktory mohou být dále ovlivňovány dalšími okolnostmi, jako jsou poloha města, vybavenost města, ekonomická výkonnost regionu, možnosti výstavby a celková nálada ve společnosti. Řada z těchto faktorů je ovlivnitelná ze strany města, ale řada jich je také ze strany města neovlivnitelná.

Dle dat získaných z ČSÚ mělo město Sadská 3 304 obyvatel k 1. 1. 2016. Vývoj počtu obyvatel je v posledních letech pozitivní. V 17. století se však počet obyvatel pohyboval jen kolem 600 osob. V roce 1869 však počet obyvatel už překročil hranici třech tisíc, přesněji v tomto roce zde žilo 3 121 obyvatel. V následujících sto letech byl počet obyvatel takřka stejný. Jak lze vidět v grafu č. 1 v období 1970 až 1979 se počet obyvatel dostal pod hranici třech tisíc obyvatel, ale ne nějak významně. Nejvíce obyvatel žilo ve městě v období 1980 až 1990 kdy se počet obyvatel významně přiblížil počtu třech a půl tisíce obyvatel. Nejvíce obyvatel mělo město v roce 1988 a to 3 454 osob. V následujících letech 1991 až 2007 byl počet obyvatel konstantní opět kolem čísla tři tisíce. Tento pokles byl i z důvodu oddělení obce Zvěříněk s jeho 212 obyvateli od Sadské. A od roku 2008 počet obyvatel pozvolna roste a přibližuje se opět k hranici tři a půl tisíce obyvatel.¹²⁶

Graf. 1: Vývoj počtu obyvatel ve městě Sadská 1869 - 2016
(zdroj: www.czso.cz/csu/xs/mesta_a_obce, Retrospektivní lexikon obcí Středočeského kraje 1869 - 2001)

¹²⁶ www.czso.cz

Dle ČSÚ v posledních letech většinou počet živě narozených převyšuje počet zemřelých s výjimkou let 2013 a 2015 (tab. 5). V těchto dvou uvedených letech byl přirozený přírůstek záporný, jinak se pohybuje v kladných číslech. Počet narozených byl největší v roce 2014 a to 39, a nejvíce zemřelých bylo o rok dříve a to 40. Nejčastějším důvodem úmrtí jsou nemoci oběhové soustavy. V uvedených letech počet přistěhovalých opět převyšuje počet vystěhovalých, krom roku 2014. Z tohoto důvodu počet obyvatel mírně stoupá.¹²⁷

	Rok				
	2011	2012	2013	2014	2015
Živě narození	29	31	26	39	25
Zemřelí	23	24	40	33	32
Přirozený přírůstek	6	7	-14	6	-7
Přistěhovalí	130	99	98	79	104
Vystěhovalí	97	83	96	88	95
Migrační přírůstek	33	16	2	-9	9
Celkový přírůstek	39	23	-12	-3	2

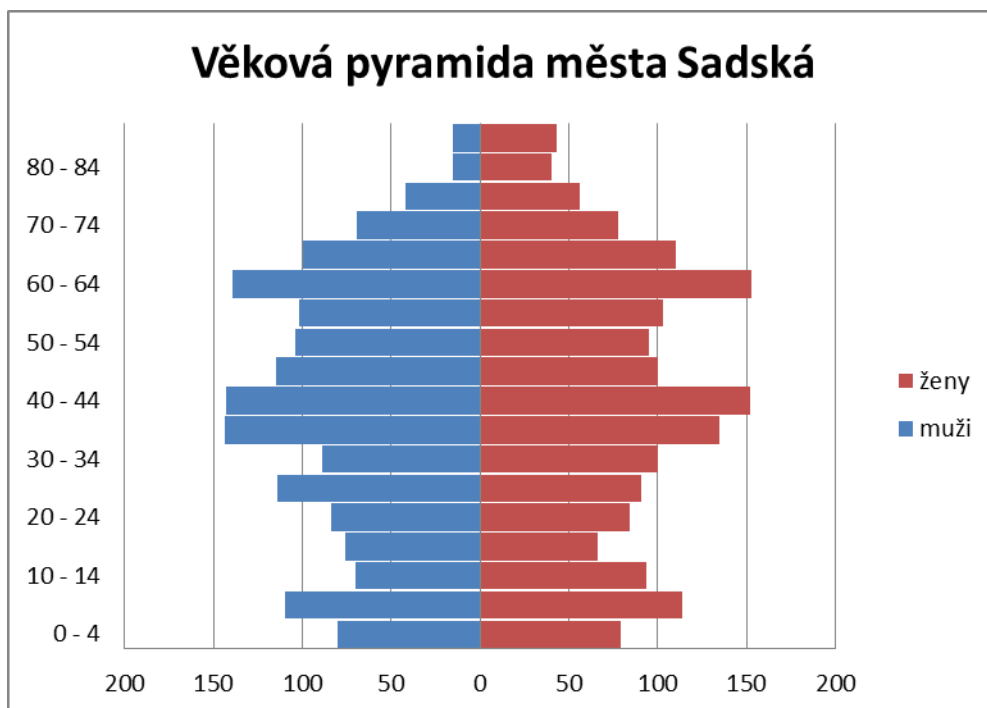
Tab. 5: Pohyb občanů města Sadská
(zdroj: vlastní zpracování dle www.czso.cz)

4.1.4 Struktura obyvatelstva

Celkem bylo k 1. 1. 2016 k trvalému pobytu hlášeno 3 304 osob. Z toho bylo 1 611 mužů a 1 693 žen. V Sadské je tedy o 82 více žen. Je to dáno především tím, že ženy se dožívají vyššího věku než muži. Nejvíce je to zřetelné na věkové skupině (graf 2) od 80 výš. Mužů v tomto věku žije v obci pouze 30 a žen 86. Z grafu vyplývá, že největší zastoupení má věková skupina 35 až 44 let a dále věková skupina 60 až 64 let a to jak u mužů, tak i u žen. Další velkou skupinou jsou děti ve věku 5 až 9 let. To vychází z velkého počtu narozených v roce 2010 (jednalo se o 45 dětí). Průměrný věk občanů v Sadské je 41,7 let (muži 40,8 let a ženy 42,6 let).¹²⁸

¹²⁷ www.czso.cz

¹²⁸ tamtéž

Graf. 2: Věková pyramida města Sadská
(zdroj: vlastní zpracování dle www.czso.cz/csu/xs/vekove_slozeni_obyvatelstva_stc_kraje)

4.1.5 Rozvodovost a sňatkovost

Z tabulek 6 a 7 vyplývá, že v roce 2016 v Sadské proběhlo celkem 18 sňatků a 10 rozvodů. Z dlouhodobého hlediska se jedná o pozitivní tendenci v případě sňatků. Od roku 2011 byl zaznamenán nárůst z 9 na 18 sňatků. Co se týče rozvodů, jejich celkové číslo se v posledních deseti letech pohybuje neustále kolem čísla 10.

		2011	2016
Sňatky celkem		9	18
podle rodinného stavu snoubenců:			
nevěsta	svobodná	8	15
	rozvedená	1	3
	ovdovělá	0	0
ženich	svobodný	9	15
	rozvedený	0	3
	ovdovělý	0	0
Sňatky na 1000 obyvatel		2,7	5,5

Tab. 6: Sňatky v letech 2011 a 2016
(zdroj: vlastní zpracování dle www.czso.cz)

		2011	2016
Rozvody celkem		8	10
s nezletilými dětmi		4	5
rozvody na 1000 obyvatel		2,4	3
rozvody na 100 sňatků		88,9	55,6

Tab. 7: Rozvody v letech 2011 a 2016
(zdroj: vlastní zpracování dle www.czso.cz)

4.1.6 Vzdělanostní struktura

Tabulka 8 poskytuje informace o vzdělanostní struktuře obyvatelstva. Dle údajů ze sčítání lidu, které proběhlo v roce 2011, bylo ve městě Sadská 2 742 osob starších patnácti let. Z tohoto počtu bylo bez vzdělání či se základním vzděláním včetně neukončeného 515 osob. Největší skupinou byla skupina osob se vzděláním bez maturity, což bylo 1 028 osob a představovalo to 37,5 %. Vzdělání úplné střední s maturitou mělo 758 osob. Vyšší odborné či nástavbové studium dokončilo 103 osob a vysokoškolské vzdělání mělo 237 osob. U 92 osob nebylo vzdělání zjištěno.¹²⁹

Při sečtení obyvatel se vzděláním vysokoškolským, vyšším odborným, nástavbovým a střední s maturitou se dostaneme na počet 1 098, což představuje 40 % z celkového počtu obyvatel starších patnácti let. Tento údaj značí dobrou vzdělanostní strukturu ve městě Sadská, protože se nijak výrazně neliší od celorepublikového čísla, které je 43,6 %.¹³⁰

Obyvatelstvo 15 +		2 742
stupeň vzdělání	bez vzdělání, základní včetně neukončeného	515
	vyučení a střední odborné bez maturity	1 028
	úplné střední s maturitou	758
	vyšší odborné a nástavbové	103
	vysokoškolské	237
	nezjištěno	92

Tab. 8: Obyvatelstvo podle stupně vzdělání

(Zdroj: vlastní zpracování dle www.risy.cz/cs/vyhledavace/obce/scitani-lidu-domu-a-bytu-2011?zuj=537764)

4.2 Socioekonomická charakteristika

Od roku 1990 město Sadská prošlo intenzivním vývojem. Ve městě jsou zavedeny všechny inženýrské sítě. K významným stavbám uskutečněným po sametové revoluci patří Dům s pečovatelskou službou, který nabízí 16 bytů a tělocvična, která byla přistavena k základní škole. Ve městě se nachází tedy jak základní škola, tak i mateřská škola. Je zde zajištěna i péče o zdraví. Ordinaci zde mají 2 praktičtí lékaři, dětský lékař, zubní a gynekolog. Ve městě nalezneme i útulek pro psy, založený v roce 1999. Obyvatelé mohou využívat i služeb dvou sběrných dvorů a od roku 2015 jsou domácnosti vybaveny

¹²⁹ www.risy.cz/cs/vyhledavace/obce/scitani-lidu-domu-a-bytu-2011?zuj=537764

¹³⁰ tamtéž

kontejnery na bioodpad.¹³¹ Celkově město nabízí dobrou občanskou vybavenost. Ve městě lze nalézt vše od kina, pošty, muzea, hotelů až ke knihovně. Je napojené na veřejný vodovod, kanalizaci, plyn a čistírnu odpadních vod.¹³²

Město Sadská má velmi výhodnou strategickou pozici v blízkosti velkých měst. Město se nachází i v dobré dopravní dostupnosti od hlavního města Prahy a pro své obyvatele zajišťuje i dobrou dopravní obslužnost do okolních měst. Díky poloze města je zde velký rekreační potenciál. Cyklotrasy ležící v Polabské nížině nabízí krásnou projížďku pro všechny či koupání v uměle vybudovaném jezeře, okolo kterého se rozprostírá chatová osada Vodrážka.¹³³

Ve městě má provozovny řada velkých firem a většina těchto firem se soustředí v západní a jižní části města. Jsou to firmy Skanska zabývající se stavbou a developerstvím, W.E.L.L. s. r. o. zabývající se montáží a rekonstrukcí střech i zateplováním fasád a Parker Hannifin působící v mobilních, průmyslových a leteckých oborech. Nalezneme zde i pobočky České spořitelny, České pojišťovny a České pošty.

	Registrované podniky	Podniky se zjištěnou aktivitou
Fyzické osoby	694	353
FO podnikající dle živnostenského zákona	639	319
FO podnikající dle jiného než živnostenského zákona	39	19
Zemědělství podnikatelé	9	9
Právnícké osoby	91	44
Obchodní společnosti	51	38
Akciové společnosti	0	0
Družstva	1	0
Celkem	785	397

Tab. 9: Rozdělení podnikatelských subjektů podle právní formy
(zdroj: vlastní zpracování dle vdb.czso.cz)

Dle tabulky 9 mají ve městě Sadská převahu fyzické osoby. K datu 31. 12 2016 jich bylo ve městě se zjištěnou aktivitou 353 z celkových 397 ekonomických subjektů, což představuje téměř 89 %. Nejvíce se zde vyskytují drobní živnostníci. Právníckých osob se

¹³¹ www.mesto-sadska.cz/volny-cas/soucasnost-a-historie

¹³² www.risy.cz/cs/vyhledavace/obce/detail?Zuj=537764

¹³³ mapy.cz, www.mesto-sadska.cz

zjištěnou aktivitou bylo 44, což bylo nějakých 11 % z celkového počtu. Dle tabulky 10 zde převažují podniky zaměřené na velkoobchod a maloobchod, průmysl a stavebnictví.¹³⁴

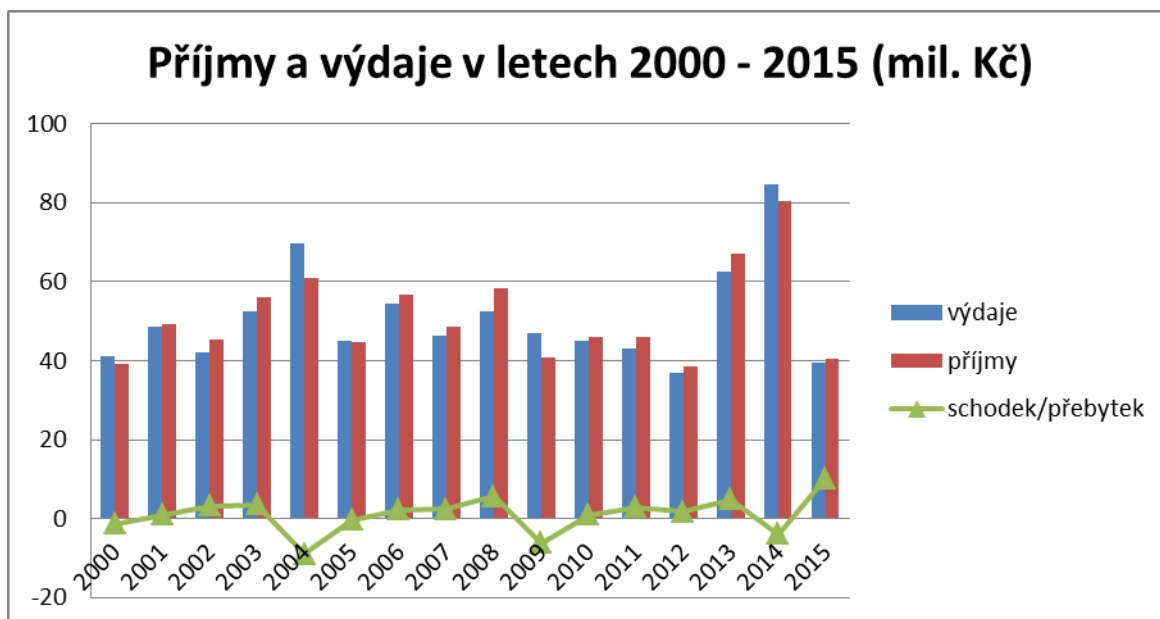
	Registrované podniky	Podniky se zjištěnou aktivitou
Celkem	785	397
Zemědělství, lesnictví	24	15
Průmysl celkem	145	82
Stavebnictví	108	60
Velkoobchod, maloobchod	187	79
Ubytování, stravování	47	22
Profesní, vědecké činnosti	84	44
Kulturní a zábavní činnosti	21	13

Tab. 10: Podnikatelské subjekty podle převažující činnosti - nejvíce vyskytované
(zdroj: vlastní zpracování dle vdb.czso.cz)

Co se týče hospodaření, je na tom obec velmi dobře (graf 3). Obec v letech 2000 až 2015 hospodařila průměrně s 51,1 miliony Kč a průměrné výdaje byly ve výši 50,5 milionů Kč. V celkové bilanci v letech 2000 až 2015 byla obec v přebytku 17 714 844 Kč. Největší schodek byl zaznamenán v roce 2004 a jednalo se o -8 942 250 Kč. Další zaznamenané roky se zápornou bilancí byly 2005, 2009 a 2014. Největší výdaje byly na vzdělávání, bydlení, komunální služby a územní rozvoj a na sociální věci. Ostatní roky byly s aktivní bilancí. Největší přebytek byl zaznamenán v roce 2015 a jednalo se o 10 167 039 Kč. Nejvyšší příjmovou složkou jsou daňové příjmy a dotace.¹³⁵

¹³⁴ vdb.czso.cz

¹³⁵ www.rozpocetobce.cz/seznam-obci/537764-sadska#rok

Graf. 3: Příjmy a výdaje ve městě Sadská v letech 2000 - 2015 v mil. Kč
(zdroj: vlastní zpracování dle www.rozpočetobce.cz/seznam-obci/537764-sadska#rok)

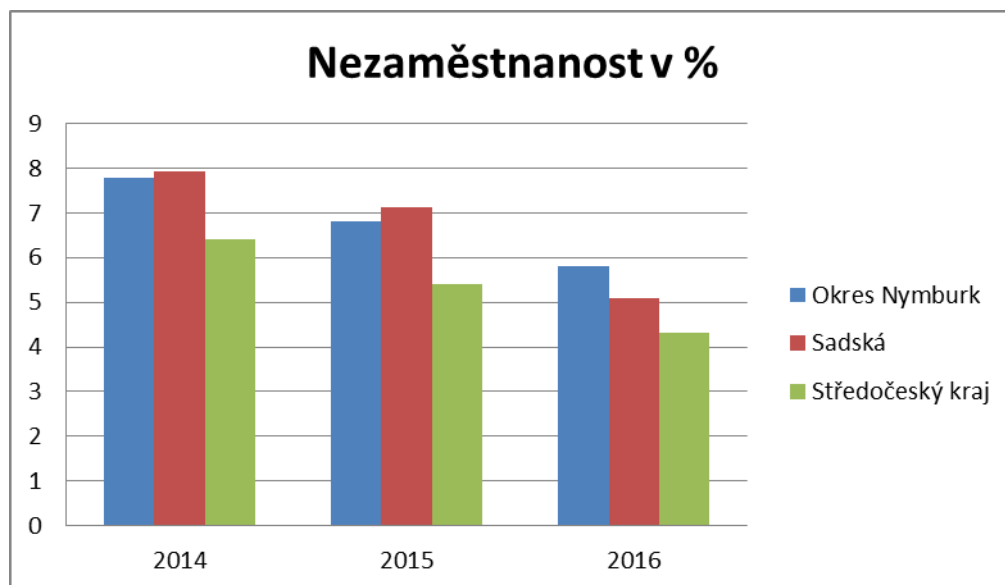
4.2.1 Nezaměstnanost

V otázce zaměstnanosti či nezaměstnanosti je důležitá jak situace ve městě, tak situace v celém okrese Nymburk, kam občané Sadské často dojíždí. Při pohledu na celou ČR patří Středočeský kraj z hlediska nezaměstnanosti k regionům s nižšími hodnotami. Výrazný je zde vliv Prahy a možnost dojíždění do zaměstnání do hlavního města. Při porovnání okresů ve Středočeském kraji, je však patrné, že okres Nymburk patří k okresům s vyšší nezaměstnaností. Nejvyšší nezaměstnanost je v okrese Kladno a to 6,4% naopak nejnižší nezaměstnanost je v okrese Praha - východ a to 2%. Okres Nymburk je s 5,8% na 5. místě z hlediska nejvyšší nezaměstnanosti ve Středočeském kraji.¹³⁶

Budeme-li sledovat nezaměstnanost nejnižší úrovni, tedy za město Sadská, tak lze konstatovat, že v porovnání s okresem Nymburk je téměř na stejné úrovni, ale v porovnání se Středočeským krajem je ve městě Sadská nezaměstnanost vyšší, což znázorňuje graf 4. Celkově však je v roce 2016 nezaměstnanost jedna z nejnižších za posledních let. Volných pracovních míst bylo v okrese Nymburk k 31. 12. 2016 k dispozici 1 502 a uchazečů o zaměstnání bylo 3 540, na území města Sadská to bylo 22 volných pracovních míst a 112 uchazečů o zaměstnání.¹³⁷

¹³⁶ www.czso.cz/, <http://portal.mpsv.cz>

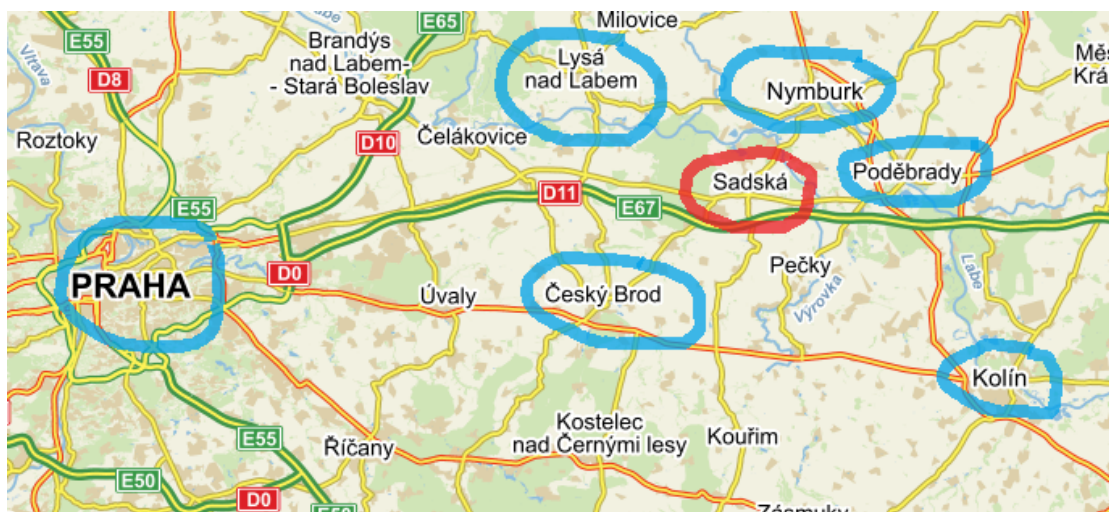
¹³⁷ portal.mpsv.cz/

Graf. 4: Porovnání a vývoj nezaměstnanosti v %
(zdroj: portal.mpsv.cz/sz)

Největšími zaměstnavateli ve městě Sadská jsou firmy, které sídlí převážně v průmyslové zóně a jsou to Dudinger s. r. o., Parker Hannifin s. r. o., Skanska a. s. a pobočka psychiatrické léčebny v Kosmonosech. Nejčastěji dojíždějí obyvatelé Sadské za prací do Nymburka, Poděbrad či Prahy.¹³⁸

4.2.2 Doprava a vyjíždka za prací a do škol

Obrázek 4: Poloha města Sadská
(zdroj: <https://mapy.cz/>)

Město leží na velmi dobrém strategickém místě. Lze říci, že leží uprostřed měst Nymburk, Lysá nad Labem, Poděbrady, Kolín a Český Brod. Ve velmi dobré dojezdové

¹³⁸ www.mesto-sadska.cz

vzdálenosti je i hlavní město Praha. V tabulce 11 je znázorněná dopravní dostupnost těchto měst za pomoci různých dopravních prostředků. Lze vidět, že u všech měst kromě Prahy - centra je dojezdová vzdálenost autem menší než půl hodiny, což je velmi dobré pro dojíždění jak do práce, škol tak za službami. Za využití hromadné dopravy se občané do cílové stanice dostanou do jedné hodiny.¹³⁹

Jen 5 km od města je nájezd na dálnici D 11 spojující Hradec Králové a Prahu. Dále městem prochází krajská komunikace č. II/611, která spojuje Sadskou s městem Poděbrady, komunikace č. II/330 vedoucí do Nymburka a komunikace II/334, která spojuje Sadskou s městem Kouřim. Město nabízí i velmi dobré spojení pomocí veřejné hromadné dopravy. Sadská je zahrnuta do zóny, která je obsluhovaná pražskou integrovanou dopravou, přesněji linka č. 100398. Autobusové spojení do ostatních regionálních center, zajišťují linky č. 230433, 286443, H41 a H42. V neposlední řadě mohou občané využívat i železniční trasu S12.¹⁴⁰ Lidé dojíždějící do Poděbrad mohou od roku 2014 využívat Lhoteckou cyklostezku s číslem 8240 vedoucí ze Sadské do Poděbrad.¹⁴¹ Dobré dopravní spojení je významným faktorem, který ovlivňuje atraktivitu města pro bydlení. V tomto směru má Sadská dobrý potenciál. Frekvence spojů a dostupnost okolních obcí je na dobré úrovni.

Cílová destinace	Dopravní prostředek					
	auto		vlak		autobus	
Praha - Černý most	26 minut	34,2 km	x		41 minut	34 km
Praha - centrum	41 minut	50 km	77 minut	45 km	x	
Nymburk	12 minut	8,1 km	29 minut	10 km	19 minut	11 km
Poděbrady	16 minut	10,3 km	x		19 minut	11 km
Kolín	30 minut	31,7 km	bus + vlak 35 minut/ 21 km			
Lysá nad Labem	24 minut	20,8 km	bus + vlak 46 minut/ 26 km			
Český Brod	20 minut	12,7 km	bus + vlak 35 minut/ 11 km			

Tab. 11: Porovnání dopravního spojení s okolními městy
(zdroj: vlastní zpracování dle mapy.cz, jizdnirady.idnes.cz/vlakyaubusy/spojeni, www.cd.cz)

Dle sčítání lidu z roku 2011 bylo vyjíždějících do zaměstnání 1 345 (tabulka 12), což z celkových ekonomicky aktivních, kterých bylo 1 650, představuje 81,5%. Dá se tedy říci, že většina obyvatel za prací dojíždí. Do jiného kraje dojíždělo 265 lidí a jednalo se

¹³⁹ mapy.cz

¹⁴⁰ mapy.cz, www.oad.cz/p17-jizdni-rady.html, stary.ropid.cz/linky-s/linka-s12__s242x1375.html

¹⁴¹ www.lhotecka-cyklostezka.cz

především o hlavní město Prahu. V tomto roce dojíždělo i 218 žáků a jednalo se především o žáky středních a vyšších škol.¹⁴²

Vyjíždějící do zaměstnání		1 345
z toho	v rámci obce	431
	v rámci okresu	514
	v rámci kraje	124
	do jiného kraje	265
Vyjíždějící do zaměstnání mimo obec denně		777
Žáci vyjíždějící do škol		218

Tab. 12: Vyjíždějící do zaměstnání a do škol
(zdroj: vlastní zpracování dle www.czso.cz)

4.2.3 Občanská vybavenost

Zdravotnictví

Nejdůležitější zdravotnická péče je zajištěna přímo ve městě. Obyvatelé mohou využívat služeb pěti lékařů. Nalezneme zde ordinaci dvou praktických lékařů a jednoho dětského lékaře. Dále se zde nachází ordinace zubní a gynekologická. V Sadské je provozována jedna lékárna.¹⁴³ Nejbližší nemocnice se nachází ve městě Nymburk, kde nalezneme oddělení: chirurgie včetně traumatologie, plastická a estetická chirurgie, interna, intenzivní péče, gynekologicko-porodnické oddělení, které je nově zrenovované, patologii a ambulanci. Zde se nachází i nejbližší BABYBOX s pořadovým číslem 25. V této nemocnici se však nenachází dětské oddělení. Nejbližší nemocnice s dětským oddělením jsou v Kolíně a Mladé Boleslavi.¹⁴⁴

Sociální služby

V Sadské se nachází dům s pečovatelskou službou, který nabízí ubytování v 16 bytech. Centrum sociálních a zdravotních služeb Poděbrady zajišťuje osobní asistenci a pečovatelské služby pro místní občany žijící doma. Na území Sadské v blízkosti Jezera se nachází pobočka Psychiatrické nemocnice Kosmonosy. A v neposlední řadě město zajišťuje i prevenci v oblasti závislostního chování, kterou zajišťuje firma Laxus. Tato firma pořádá i pravidelné přednášky pro žáky základní školy.¹⁴⁵

¹⁴² www.czso.cz

¹⁴³ www.mesto-sadska.cz/prakticke-informace/lekari-v-sadske

¹⁴⁴ www.nemnbk.cz/

¹⁴⁵ www.centrum-podebrady.info/index.php?id=10, www.ceskapsychiatrie.cz/index.php/mapa-zdrav-zarizeni/2749-pl-kosmonosy-poboka-sadska, www.laxus.cz, Sadské noviny - červenec 2009

Školství

Zřizovatelem základní a mateřské školy je město Sadská. Vzdělávání probíhá v jedné plnotřídní základní škole, která má jak první tak druhý stupeň a v pěti třídách mateřské školy s kapacitou 129 žáků. Základní škola má kapacitu 650 žáků a družina má kapacitu 150 žáků. Součástí školy jsou školní družina, školní klub a školní jídelna. Školní klub je veden především jako sportovní oddíl, který je zaměřený na basketbal.¹⁴⁶

V roce 2002 prošla budova školy rekonstrukcí. V roce 2008 byla dokončena přístavba, která byla řadu let potřebná a díky ní se mohla zvětšit kapacita školy. Nachází se zde učebny hudební a výtvarné výchovy, tělocvična a školní družina. V současné době se dále přistavuje a měly by vzniknout čtyři nové třídy s kapacitou 120 dětí. Tímto by měl být vyřešen problém týkající se kapacity základní školy. Žáci mohou dále navštěvovat pobočku základní umělecké školy Nymburk, která se nachází přímo ve městě.¹⁴⁷

V Sadské se nenachází žádná střední, vyšší odborná ani vysoká škola proto se střední a vyšší vzdělání řeší dojížděnkou nejčastěji do měst Nymburk, Poděbrady, Lysá nad Labem a Praha.

Bytová situace

Dle tabulky 13 se celkově na území obce nachází 1 041 domů z toho 883 je obydlených a 1 277 bytů z toho je 1 097 obydlených. Nejpočetnější zastoupení mají rodinné domy či byty v rodinných domech, které jsou v soukromém vlastnictví. Ve vlastnictví obce či státu se nachází 15 domů a ve vlastnictví stavebního bytového družstva se nachází 7 domů. Nejvíce domů bylo postaveno v letech 1946 - 1980. Na území se nachází velké množství bytů sloužících k rekreaci nebo bytů, které jsou obydlené jen přechodně. Přesně se jedná dohromady o 103 bytů. Většina z těchto zmíněných bytů se nachází v chatové osadě Vodrážka, kterou lze nalézt u místního jezera, která je rekreanty vyhledávanou destinací. V osadě je trvale bydlících 50 osob, ale přes léto se zde pohybuje kolem 800 až 1 000 osob.¹⁴⁸

¹⁴⁶ www.zs-sadska.cz/zrizovatel/, <http://www.zs-sadska.cz/soucasti-skoly>

¹⁴⁷ www.zs-sadska.cz/o-nas/

¹⁴⁸ www.czso.cz

Domy celkem		1 041	Byty celkem		1 277
z toho domy obydlené		883	z toho byty obydlené		1 097
rodinné domy		843	z toho v domech	rodinných	905
bytové domy		29		bytových	182
domy	soukromé	829	byty neobydlené		180
podle vlastnictví	obce, státu	15	z toho podle důvodu	obydlené	39
	SBD	7		přechodně	
domy postavené	do 1919	179		slouží k	64
	1920 - 1945	168			
	1946 - 1980	263	rekreaci		
	1981 - 2011	259			

Tab. 13: Domovní a bytový fond v Sadské
(zdroj: vlastní zpracování dle dat www.czso.cz)

Počet dokončených bytů či rodinných domů v Sadské není nikterak velký (tabulka 14). Tento faktor je velmi ovlivněn počtem parcel, které jsou určeny k výstavbě. Počet těchto parcel je omezen především územním plánem, zejména skutečností, že město nevlastní pozemky pro výstavbu. Jak uvedl starosta města: „o stavební pozemky na území města by byl velký zájem, ale pozemky jsou vlastněny samotnými soukromými vlastníky, kteří za ně chtějí nesmyslné ceny.“ V budoucnu se nepředpokládá zvýšení počtu pozemků k výstavbě, protože je město omezeno strukturou svého území.

Rok	Dokončené byty
2006	2
2007	7
2008	1
2009	1
2010	13
2011	3
2012	4
2013	6
2014	3
2015	3

Tab. 14: Dokončené byty v jednotlivých letech v Sadské
(zdroj: vlastní zpracování dle vdb.czso.cz)

Volnočasové aktivity, kultura a sport

O kulturu se ve městě stará především Kulturní a informační centrum. Tato organizace je zřizována městem Sadská a je vedena jako příspěvková organizace. Byla založena v roce 2001 a zajišťuje akce pro dospělé, děti i seniory. Jedná se především o divadelní, filmová, vzdělávací a hudební představení a výstavy. Ve městě jsou k dispozici dva sály, které mají kapacitu 35 osob. Větší kulturní akce se konají v sálu bývalého kina, které však nutně potřebuje rekonstrukci. Jednou z nejznámějších a nejnavštěvovanějších akcí jsou Klicperovy divadelní dny, kdy se jedná o přehlídku amatérských klubů. S jeho organizací pomáhá divadelní spolek Klicpera, který je jeden z nejstarších ochotnických spolků ve Středočeském kraji. Dále se jedná o Rej Čarodějnic a rockové koncerty Rock of Sadská u Jezera.¹⁴⁹

Kdy	Akce
20. 2. 2016	Společenský ples města Sadská
7. 4. - 10. 4. 2016	Klicperovy divadelní dny
30. 4. 2016	Čarodějná stezka - Čarodějnice na skále
červen 2016	Cesta pohádkovým lesem
27. 8. 2016	Posvícení v Sadské
5. 11. 2016	Svatomartinský lampionový průvod
27. 11. 2016	Rozsvícení vánočního stromu
příležitostně po celý rok	Pohádky pro děti

Tab. 15: Plán největších akcí pořádaných KIC Sadská v roce 2016
(zdroj: vlastní zpracování dle www.kic-sadska.cz/Sad_akce.php)

Od roku 1880 je ve městě v provozu knihovna Karla Viky. Byla založena díky výtěžku z hudebních zábav, které pořádal učitelský sbor. V dnešní době je zřizovatelem Městský úřad a je vedena jako příspěvková organizace pod Kulturním a informačním centrem. V roce 2015 bylo 337 registrovaných čtenářů a knihovna nabízela 12 833 knih. Dále se v knihovně pořádají besedy pro školky a školy a od roku 2016 zajišťuje knihovna pro seniory nad 70 let a pro imobilní donášku knih domů. Tato služba je zdarma, jedinou podmínkou je mít platný čtenářský průkaz.¹⁵⁰

¹⁴⁹ www.kic-sadska.cz

¹⁵⁰ www.knihovnasadska.cz

zájmová sdružení - spolky

Ve městě dlouhá léta funguje řada spolků či zájmových sdružení. Jedná se o již dříve zmiňovaný divadelní soubor Klicpera, organizaci Českého svazu chovatelů, Junák, Kynologický klub Sadská, Myslivecké sdružení, Rodinné centrum Život je hra, které funguje od roku 2006 a pořádá kurzy a akce jak pro děti tak pro dospělé, a Klub přátel přírody. Spolek s velkou tradicí je Sbor dobrovolných hasičů, který byl založen v roce 1890. V současnosti má 90 členů a podílí se na organizaci většiny kulturních akcí ve městě. Spolek se účastní i závodů v oblasti požárního sportu.¹⁵¹

Sdružení se sportovním zaměřením

Město disponuje novým fotbalovým hřištěm, tělocvičnou, tenisovými kurty a víceúčelovým sportovištěm. Jsou zde dva hlavní kluby zaměřující se na mládež. Zejména pro chlapce to je dobře fungující fotbalový klub AFK Sadská. A pro dívky je zde kvalitně veden školní basketbalový klub Sadské vosy, který má za sebou mnoho úspěchů. Ve městě je i Tělovýchovná jednota Sadská se svými oddíly stolního tenisu a karate. Dále zde funguje kuželkářský klub, rybářský svaz, badminton a tenis. Víceúčelové soukromé sportoviště Bowling Squash Sadská nabízí mnoho druhů sportovního vyžití např. squash, bowling, aerobic, sálový fotbal, stolní tenis, kalanetiku, minigolf a petanque. Relaxovat zde můžete v horkovzdušné sauně. Dále zde naleznete dvě posilovny.¹⁵²

4.3 Úřad města Sadská

Úřad města Sadská sídlí na Palackého náměstí 1 v Sadské. Městský úřad je tvořen starostou, místostarostou, tajemnicí a zaměstnanci, pracující např. jako sociální pracovníci nebo v pokladně či podatelně. Byly zde vytvořeny tři odbory a to odbor ekonomicko správní, odbor VÚP a životního prostředí a odbor správy majetku města a vnitřních záležitostí.¹⁵³

4.3.1 Orgány města

V obci se vždy volí a volilo 15 členů obecního zastupitelstva a pět členů rady obce. Starosta je členem zastupitelstva dlouhodobě uvolněným, avšak místostarosta je

¹⁵¹ www.mesto-sadska.cz/volny-cas/turistika-sport-spolky, www.zivotjehra.com/cz/o-nas.html, hasici-sadska.webnode.cz

¹⁵² www.mesto-sadska.cz/volny-cas/turistika-sport-spolky

¹⁵³ www.mesto-sadska.cz/otevrena-radnice/povinne-informace/organizacni-struktura

dlouhodobě uvolněným členem zastupitelstva až od voleb v roce 2010. Po volbách v roce 2014 byla starostkou obce zvolená Eva Jurinová, ta však z funkce odstoupila a od 16. listopadu 2016 je starostou obce Milan Dokoupil a pozici místostarostky vykonává Václav Frank. V obci jsou dva výbory a tři komise. Výbory jsou vytvořeny jen ty ze zákona povinné, tedy - kontrolní a finanční, a každý z nich má pět členů. Komise jsou zřízeny pro plánování a rozvoj, pro otevřenou radnici a pro městskou zeleň.¹⁵⁴

Zastupitelstvo města	
Alois Bultman (ZPS)	Milan Dokoupil (ZPS)
Pavel Frank (KSČM)	Václav Frank (KSČM)
Dana Hořáková (ODS)	Jiří Jeník (SNK - Naděje pro město Sadská)
Mgr. Eva Jurinová (ZPS)	Ing. Jaroslav Lambert (ČSSD)
RNDr. Martin Lébl (ODS)	PaedDr. Cecilie Pajkrtová (ODS)
Mgr. Věra Pospíšilová (KSČM)	Martin Shánil (ZPS)
Ing. Karel Skřivánek (KSČM)	Ing. arch. Aleš Tomášek (ODS)
Michal Žána (ZPS)	
Rada města	
Milan Dokoupil (ZPS)	Václav Frank (KSČM)
Martin Shánil (ZPS)	Ing. Karel Skřivánek (KSČM)
Michal Žána (ZPS)	

Tab. 16: Přehled současných zastupitelů a radních města Sadská
(vlastní pracování dle www.mesto-sadska.cz/mesto/zastupitelstvo-mesta a www.mesto-sadska.cz/mesto/rada-mesta)

4.4 Analýza komunálních voleb ve městě Sadská

V následující kapitole jsou rozebírány komunální volby ve městě Sadská od prvních voleb v roce 1994, konaných na území samostatné ČR. Budou zde popisovány jednotlivé etapy a souvislosti až do roku 2014, kdy se konaly zatím poslední volby na komunální úrovni.

4.4.1 Komunální volby 90. léta

Komunální volby v roce 1994

První komunální volby na území samostatné České republiky proběhly ve dnech 18. a 19. listopadu 1994. Dle tabulky 17 se volilo ve třech okrscích. Zapsaných voličů bylo

¹⁵⁴ www.mesto-sadska.cz

2 327 a k volbám jich dorazilo 66,61 %. Volilo se 15 zastupitelů a do zastupitelstva obce bylo zvoleno 12 mužů a 3 ženy. K politické příslušnosti ke své straně se přihlásilo 10 zastupitelů a 5 zastupitelů bylo bez politické příslušnosti. Průměrný věk zastupitelů byl 48,2 let.

Počet volených zastupitelů	Počet volebních obvodů	Okresy			Zapsaní voliči	Vydané obálky	Vol. účast v %	Odevzd. obálky	Platné hlasy
		Počet	zpr.	v %					
15	1	3	3	100	2 327	1 550	66,61	1 550	19610

Tab. 17: Volby v roce 1994
(zdroj: vlastní zpracování dle volby.cz)

Dle tabulky 18 své kandidátní listiny předložily pouze dvě politické strany - KSČM a ODS. Obě strany sestavily plnou kandidátní listinu. Voleb se celkem účastnilo 30 kandidátů a vítězem voleb se stala strana ODS, která získala 10 mandátů. Na druhém místě skončila strana KSČM, která získala 5 mandátů.

Kandidátní listina	Hlasy		Počet kandidátů	Počet mandátů
	abs.	v %		
KSČM	7 158	36,5	15	5
ODS	12 452	63,5	15	10

Tab. 18: Výsledky voleb v roce 1994
(zdroj: vlastní zpracování dle volby.cz)

Strana ODS získala nadpoloviční většinu mandátů, a proto nemusela vytvářet koalici se stranou KSČM a mohla se sama ujmout vedení města. Na ustanovujícím zasedání nových zastupitelů byl tajnou volbou zvolen starostou obce Miroslav Fiala z ODS.

Komunální volby v roce 1998

Komunální volby proběhly ve dnech 13. a 14. listopadu 1998. Dle tabulky 19 se volilo ve třech okrscích a zapsaných voličů bylo 2 436. Volební účast výrazně klesla na 48,23% což je oproti minulému volebnímu období o 18 %. Volilo se 15 zastupitelů a do zastupitelstva bylo zvoleno 13 mužů a 2 ženy. K politické příslušnosti ke své straně se přihlásilo 7 zastupitelů a 8 zastupitelů bylo bez politické příslušnosti. Průměrný věk zastupitelů klesl na 46,6 let.

Počet volených zastupitelů	Počet volebních obvodů	Okresy			Zapsaní voliči	Vydané obálky	Vol. účast v %	Odevzd. obálky	Platné hlasy
		Počet	zpr.	v %					
15	1	3	3	100	2 436	1 175	48,23	1 171	16637

Tab. 19: Volby v roce 1998
(zdroj: vlastní zpracování dle volby.cz)

Dle tabulky 20 své kandidátní listiny předložily tři politické strany a jedno SNK - ODS, ČSSD, KSČM a SNK. Všechny volební strany sestavily plnou kandidátní listinu. Voleb se celkem účastnilo 60 kandidátů a vítězem voleb se stala strana ODS, která získala 6 mandátů. Na druhém místě skončila strana KSČM s pěti mandáty, na třetím místě se umístilo SNK se třemi mandáty a na místě čtvrtém se umístila strana ČSSD s jedním mandátem.

Kandidátní listina	Hlasy		Počet kandidátů	Počet mandátů
	abs.	v %		
ODS	5 839	35,1	15	6
ČSSD	1 565	9,41	15	1
SNK	3 637	21,86	15	3
KSČM	5 596	33,64	15	5

Tab. 20: Výsledky voleb v roce 1998
(zdroj: vlastní zpracování dle volby.cz)

Na rozdíl od předchozího volebního období žádná strana nezískala nadpoloviční většinu mandátů. Dle tabulky 21 k tvorbě minimální vítězné koalice by stačilo sloučení pouze dvou stran. Při tvoření minimální vítězné koalice měla výhodu strana ODS, protože disponovala šesti mandáty v zastupitelstvu obce a mohla se spojit s KSČM či SNK, aby vytvořilo minimální vítěznou koalici (1. a 2. možnost). Možnost číslo 2, tedy spojení ODS s KSČM, byla nepravděpodobná, jelikož tyto dvě strany spolu z principu nespolupracují. Třetí možností byla dohoda mezi SNK a KSČM a tím pádem by ODS musela přejít na stranu opozice. Z výsledků voleb je jasné, že strana ČSSD má nulový koaliční potenciál. Na ustanovujícím zasedání nových zastupitelů byl tajnou volbou zvolen starostou obce Alois Novák z ODS. Avšak hned v následujícím roce 1999 proběhly mimořádné volby a starostkou obce byla zvolená Cecilie Pajkrťová z ODS. Koaliční dohoda byla uzavřena mezi ODS a SNK a tato koalice byla uzavřena jako minimální vítězná.

Možnost	Politická strana				Celkem mandátů	Počet koaličních členů
	ODS	ČSSD	SNK	KSČM		
1.	6	1	3	5	9	2
2.	6	1	3	5	11	2
3.	6	1	3	5	8	2

Tab. 21: Možnosti sestavení minimální vítězné koalice po volbách v roce 1998
(zdroj: vlastní zpracování dle volby.cz)

4.4.2 Komunální volby v roce 2002

Komunální volby proběhly ve dnech 1. a 2. listopadu 2002. Dle tabulky 22 se volilo ve třech okrscích a zapsaných voličů bylo 2 463. Volební účast vzrostla na 53,76% což je oproti minulému volebnímu období o 5%. Volilo se 15 zastupitelů a do zastupitelstva bylo

zvoleno 12 mužů a 3 ženy. K politické příslušnosti ke své straně se přihlásilo 9 zastupitelů a 6 zastupitelů bylo bez politické příslušnosti. Průměrný věk zastupitelů vzrostl na 48,9 let.

Počet volených zastupitelů	Počet volebních obvodů	Okresy			Zapsaní voliči	Vydané obálky	Vol. účast v %	Odevzd. obálky	Platné hlasy
		Počet	zpr.	v %					
15	1	3	3	100	2 463	1 324	53,76	1 324	17900

Tab. 22: Volby v roce 2002
(zdroj: vlastní zpracování dle volby.cz)

Dle tabulky 23 své kandidátní listiny předložily tři politické strany a dvě SNK - ODS, ČSSD, KSČM a SNK Naděje pro město Sadská, SNK Sdružení města Sadská. Všechny volební strany sestavily plnou kandidátní listinu. Voleb se celkem účastnilo 75 kandidátů a vítězem voleb se stala strana ODS, která získala 8 mandátů. Na druhém místě skončila strana KSČM se třemi mandáty, na třetím místě se umístilo SNK Naděje pro město Sadská se dvěma mandáty a na místě čtvrtém se umístila strana ČSSD spolu se SNK Sdružení občanů Sadské, které získali po jednom mandátu.

Kandidátní listina	Hlasy		Počet kandidátů	Počet mandátů
	abs.	v %		
SNK1 Naděje pro město Sadská	2 774	15,5	15	2
ČSSD	1 877	10,49	15	1
SNK2-Sdružení občanů Sadské	1 669	9,32	15	1
KSČM	3 766	21,04	15	3
ODS	7 814	43,65	15	8

Tab. 23: Výsledky voleb v roce 2002
(zdroj: vlastní zpracování dle volby.cz)

Strana ODS získala opět jako při volbách v roce 1994 nadpoloviční většinu mandátů, a proto nemusela vytvářet koalici s jinou stranou a mohla se sama ujmout vedení města. I kdyby se ostatní čtyři strany spojily v koalici, tak by nadpoloviční většinu mandátů nezískaly. Na ustanovujícím zasedání nových zastupitelů byla tajnou volbou zvolena starostkou obce opět Cecilie Pajkrtová z ODS.

4.4.3 Komunální volby v roce 2006

Komunální volby proběhly ve dnech 20. a 21. listopadu 2006. Dle tabulky 24 se volilo ve třech okrscích a zapsaných voličů bylo 2 504. Volební účast klesla na 49,08% což je oproti minulému volebnímu období o necelých 5%. Volilo se 15 zastupitelů a do zastupitelstva bylo zvoleno 10 mužů a 5 žen. K politické příslušnosti ke své straně se

přihlásilo 7 zastupitelů a 8 zastupitelů bylo bez politické příslušnosti. Průměrný věk zastupitelů mírně vzrostl na 49,6 let.

Počet volených zastupitelů	Počet volebních obvodů	Okresy			Zapsaní voliči	Vydané obálky	Vol. účast v %	Odevzd. obálky	Platné hlasy
		Počet	zpr.	v %					
15	1	3	3	100	2 504	1 229	49,08	1 228	17056

Tab. 24: Volby v roce 2006
(zdroj: vlastní zpracování dle volby.cz)

Dle tabulky 25 své kandidátní listiny předložily tři politické strany a jedno SNK - ODS, ČSSD, KSČM a SNK Naděje pro město Sadská. Všechny volební strany sestavily plnou kandidátní listinu. Voleb se celkem účastnilo 60 kandidátů a vítězem voleb se stala znovu strana ODS, která získala 7 mandátů. Na druhém místě skončila strana KSČM se čtyřmi mandáty a na třetím místě se umístilo SNK Naděje pro město Sadská a strana ČSSD, které disponovali dvěma mandáty.

Kandidátní listina	Hlasy		Počet kandidátů	Počet mandátů
	abs.	v %		
ČSSD	2 074	12,16	15	2
ODS	7 916	46,41	15	7
SNK- Naděje pro Město Sadská	2 605	15,27	15	2
KSČM	4 461	26,16	15	4

Tab. 25: Výsledky voleb v roce 2006
(zdroj: vlastní zpracování dle volby.cz)

Na rozdíl od předchozího volebního období žádná strana nezískala nadpoloviční většinu mandátů. Dle tabulky 26 došlo k obdobné situaci jako při volbách v roce 1998. K tvorbě minimální vítězné koalice by stačilo sloučení pouze dvou stran, ale objevila se i varianta se třemi koaličními členy. Strana ODS disponovala sedmi mandáty a jen těsně jí unikla možnost vést město sama, bez vytvoření koalice. Při tvoření minimální vítězné koalice měla tato strana výhodu. Strana ODS se mohla spojit s ČSSD, KSČM či SNK, aby vytvořila minimální vítěznou koalici (1., 2. a 3. možnost). Čtvrtou možností byla dohoda mezi ČSSD, SNK a KSČM a tím pádem by ODS musela přejít na stranu opozice. Na ustanovujícím zasedání nových zastupitelů byla tajnou volbou zvolena starostkou obce již po třetí Cecilie Pajkrťová z ODS. Jako místostarosta byl zvolen Martin Lébl ze SNK Naděje pro město Sadská. Do rady obce krom starostky a místostarosty byli zvoleni Helena Hončíková, Pavel Kolář a Oldřich Pleskač. Koaliční dohoda byla podepsána mezi stranou ODS a SNK Naděje pro město Sadská, jednalo se tedy o minimální vítěznou koalici. Dále

se rozhodlo, že starostka bude dlouhodobě uvolněným členem zastupitelstva a místostarosta bude neuvolněným členem zastupitelstva.

Možnost	Politická strana				Celkem mandátů	Počet koaličních členů
	ČSSD	ODS	SNK	KSČM		
1.	2	7	2	4	9	2
2.	2	7	2	4	9	2
3.	2	7	2	4	11	2
4.	2	7	2	4	8	3

Tab. 26: Možnosti sestavení minimální vítězné koalice po volbách v roce 2006
(zdroj: vlastní zpracování dle volby.cz)

V tomto volebním období se začalo vyjednávat o výstavbě cyklostezky Sadská - Písková Lhota. Probíhala jednání o rekultivaci Jezera, které město chce využívat jako široko daleko jediné vodní středisko. Probíhaly venkovní terénní úpravy u základní školy a dostavba základní školy. Zastupitelstvo schválilo zakoupení digitální verze Bible ze Sadské od Národního muzea. Byla zajištěna výsadba alejí okolo Pístecké a Jesemanské cesty. Pro návštěvníky hřbitova vyrostlo v jeho blízkosti parkoviště. Město začalo spolupracovat v rámci MAS Podlipansko. Byl vybudován dům s pečovatelskou službou.

4.4.4 Komunální volby v roce 2010

Komunální volby proběhly ve dnech 15. a 16. října 2010. Dle tabulky 27 se volilo ve třech okrscích a zapsaných voličů bylo 2 608. Volební účast klesla na 47,39% což je oproti minulému volebnímu období o necelá 2%. Volilo se 15 zastupitelů a do zastupitelstva bylo zvoleno 9 mužů a 6 žen. K politické příslušnosti ke své straně se přihlásilo 6 zastupitelů a 9 zastupitelů bylo bez politické příslušnosti. Průměrný věk zastupitelů mírně vzrostl na 52 let.

Počet volených zastupitelů	Počet volebních obvodů	Okrsky			Zapsaní voliči	Vydané obálky	Vol. účast v %	Odevzd. obálky	Platné hlasy
		Počet	zpr.	v %					
15	1	3	3	100	2 608	1 236	47,39	1 235	16958

Tab. 27: Volby v roce 2010
(zdroj: vlastní zpracování dle volby.cz)

Dle tabulky 28 své kandidátní listiny předložily čtyři politické strany a jedno SNK - ODS, ČSSD, KSČM, SZ a SNK Naděje pro město Sadská. Všechny volební strany sestavily plnou kandidátní listinu. Voleb se celkem účastnilo 75 kandidátů a vítězem voleb se stala znovu strana ODS, která získala 6 mandátů. Na druhém místě skončila strana KSČM a SNK disponující třemi mandáty, dále se umístila strana ČSSD se dvěma mandáty a na posledním místě se umístila Strana zelených s jedním mandátem.

Kandidátní listina	Hlasy		Počet kandidátů	Počet mandátů
	abs.	v %		
ČSSD	2 028	11,96	15	2
SNK Naděje pro město Sadská	2 988	17,62	15	3
KSČM	3 922	23,13	15	3
ODS	6 156	36,6	15	6
SZ	1 864	10,99	15	1

Tab. 28: Výsledky voleb v roce 2010
(zdroj: vlastní zpracování dle volby.cz)

Stejně jako v předchozím volebním období žádná strana nezískala nadpoloviční většinu mandátů. Dle tabulky 29 k tvorbě minimální vítězné koalice by stačilo sloučení pouze dvou stran, ale objevila se i varianta se třemi koaličními členy. Strana ODS disponovala šesti mandáty, a proto měla při tvoření minimální vítězné koalice tato strana výhodu. Strana ODS se mohla spojit s ČSSD, KSČM či SNK, aby vytvořila minimální vítěznou koalici (1., 2. a 3. možnost). Čtvrtou možností byla dohoda mezi ČSSD, SNK a KSČM a tím pádem by ODS musela přejít na stranu opozice. Lze vidět, že Strana zelených měla nulový koaliční potenciál. Na ustanovujícím zasedání nových zastupitelů byla tajnou volbou zvolena starostkou obce již po čtvrté Cecilie Pajkrtová z ODS. Jako místostarosta byl zvolen Jiří Jeník ze SNK Naděje pro město Sadská. Do rady obce krom starostky a místostarosty byli zvoleni Milena Cempírková, Helena Hončíková a Oldřich Pleskač. Koaliční dohoda byla podepsána mezi stranou ODS a SNK Naděje pro město Sadská, jednalo se o minimální vítěznou koalici. Dále se rozhodlo, že starostka i místostarosta budou dlouhodobě uvolněnými členy zastupitelstva.

Možnost	Politická strana					Celkem mandátů	Počet koaličních členů
	ČSSD	SNK	KSČM	ODS	SZ		
1.	2	3	3	6	1	8	2
2.	2	3	3	6	1	9	2
3.	2	3	3	6	1	9	2
4.	2	3	3	6	1	8	3

Tab. 29: Možnosti sestavení minimální vítězné koalice po volbách v roce 2010
(zdroj: vlastní zpracování dle volby.cz)

V tomto volební období stále probíhaly práce na výstavbě cyklostezky a v září byla slavnostně otevřena. Byla vybudována dlouho očekávaná okružní křižovatka na nejrušnější dopravní tepně ve směru Poděbrady - Praha. Bylo vystavěno veřejné sociální zařízení v proluce u zvoničky. Došlo k výměně oken v ZŠ a nové vybavení dostaly jazykové učebny. Dostavěna byla sportovní hala a družina. Proběhla i rekonstrukce MŠ a dětský klub Kulíšek byl přestaven tak aby mohl sloužit jako pátá třída MŠ. Bylo zřízeno poradenské

centrum k programu Zelená úsporám. Město nechalo zpracovat nový územní plán a najalo na to pražský urbanistický ateliér UK-24 architekta Pavla Koubka. Na iniciativu paní Pajkrtové probíhala sbírka na rekonstrukci kostela Sv. Apolináře. Město zajistilo výměnu sedmi čekáren na autobusových zastávkách. Probíhaly úpravy v ulici Karla Viky, Tylova, Smetanova a v Lázeňské ulici byly vybudovány signální slepecké pruhy. Opravy se také dočkala římsa budovy muzea.

4.4.5 Komunální volby v roce 2014

Doposud poslední komunální volby proběhly ve dnech 10. a 11. října 2014. Dle tabulky 30 se volilo ve třech okrscích a zapsaných voličů bylo 2 627. Volební účast byla téměř stejná jako v předchozím volební období a to 47,47%. Volilo se 15 zastupitelů a do zastupitelstva bylo zvoleno 11 mužů a 4 ženy. K politické příslušnosti ke své straně se přihlásili 4 zastupitelé a 11 zastupitelů bylo bez politické příslušnosti. Zajímavostí bylo, že Martin Shánil kandidát za ZPS se hlásil politickou příslušností ke straně Pirátů. Průměrný věk zastupitelů se nezměnil a zůstal na 52 letech.

Počet volených zastupitelů	Počet volebních obvodů	Okrsky			Zapsaní voliči	Vydané obálky	Vol. účast v %	Odevzd. obálky	Platné hlasy
		Počet	zpr.	v %					
15	1	3	3	100	2 627	1 247	47,47	1 247	16334

Tab. 30: Volby v roce 2014
(zdroj: vlastní zpracování dle volby.cz)

Dle tabulky 31 své kandidátní listiny předložily tři politické strany a dvě SNK - ODS, ČSSD, KSČM a Změna pro Sadskou. Všechny volební strany sestavily plnou kandidátní listinu. Voleb se celkem účastnilo 75 kandidátů a vítězem voleb se po dlouhé době nestala strana ODS, ale strana Změna pro Sadskou s pěti mandáty. Na druhém místě skončily strany KSČM a ODS disponující čtyřmi mandáty a dále se umístily strany ČSSD a SNK Naděje pro město Sadskou s jedním mandátem.

Kandidátní listina	Hlasy		Počet kandidátů	Počet mandátů
	abs.	v %		
SNK- Naděje pro Město Sadská	1552	9,5	15	1
ČSSD	1 662	10,18	15	1
KSČM	4 314	26,41	15	4
ODS	4 247	26	15	4
ZPS	4 559	27,91	15	5

Tab. 31: Výsledky voleb v roce 2014
(zdroj: vlastní zpracování dle volby.cz)

Opět jako v předchozím volebním období žádná strana nezískala nadpoloviční většinu mandátů. Dle tabulky 32 k tvorbě minimální vítězné koalice by stačilo sloučení pouze dvou stran. SNK Změna pro Sadskou disponovalo pěti mandáty, a proto mělo při tvoření minimální vítězné koalice toto SNK výhodu. Toto SNK se mohlo spojit s KSČM či ODS, aby vytvořilo minimální vítěznou koalici (1. a 2. možnost). Třetí možností byla dohoda mezi ODS a KSČM a tím pádem by vítězné SNK muselo přejít na stranu opozice. Na ustanovujícím zasedání nových zastupitelů byla tajnou volbou zvolena starostkou Eva Jurinová ze ZPS. Jako místostarosta byl zvolen Václav Frank z KSČM. Do rady obce krom starostky a místostarosty byli zvoleni Alois Bultman, Milan Dokoupil a Karel Skřivánek. Koaliční dohoda byla podepsána mezi stranami ZPS, KSČM a ČSSD. Vzhledem k tomu, že ZPS a KSČM by získali nadpoloviční většinu mandátů i bez ČSSD tak se jednalo o nadměrnou koalici. Toto hodnocení je však sporné, protože zastupitel z ČSSD je součástí koaliční dohody, ale není součástí rady obce, tedy exekutivní koalice (viz. Příloha č. 1). Dalo by se říci, že se tedy jedná o nadměrnou legislativní koalici, ale exekutivní koalice je minimální vítězná. Dále se rozhodlo, že starostka i místostarosta budou dlouhodobě uvolněnými členy zastupitelstva. Koaliční partneři konstatovali shodu v hlavních bodech volebních programů a v prioritách pro toto volební období. Paní Jurinová však v roce 2016 svou funkci položila (z důvodu toho, že se chtějí s manželem přestěhovat do Prahy a především z důvodů pomluv - kdy jeden občan vystoupil na zasedání zastupitelstva a tvrdil, že volil ZPS kvůli tomu, že chtěl ve svém městě vidět nějaké změny, ale ty zatím nevidí. Toto rázně odmítl místostarosta Frank a doložil to zatím provedenými činnostmi). 16. 11. 2016 byl tedy zvolen novým starostou Milan Dokoupil také ze ZPS. Místostarostou zůstal Václav Frank z KSČM. Do rady obce byli krom starosty a místostarosty zvoleni Martin Shánil, Karel Skřivánek a Michal Žána.

Možnost	Politická strana					Celkem mandátů	Počet koaličních členů
	SNK	ČSSD	KSČM	ODS	ZPS		
1.	1	1	4	4	5	9	2
2.	1	1	4	4	5	9	2
3.	1	1	4	4	5	8	2

Tab. 32: Možnosti sestavení minimální vítězné koalice po volbách v roce 2014
(zdroj: vlastní zpracování dle volby.cz)

V tomto volebním období se doposud vystavěla nová dětská hřiště v Prokopově ulici a u sokolovny. Musela se znovu provést rekonstrukce MŠ, protože dříve byla udělaná špatně. Byla provedena výsadba zeleně v ulicích i na náměstí. Sadské noviny začaly

vycházet barevně a lidé je začali dostávat zdarma do poštovní schránky. Bylo instalováno nové veřejné osvětlení v ulicích Kostelní, Jesemany, Podskalí a části ulice Dr. Sokola. V ulicích Jesemany a Podskalí byl vybudován nový chodník a opravena komunikace bude v ulicích Barákova, Hlouškova a Bojiště. Vzniklo mnoho přechodů pro chodce - např. u Hotelu Modrá hvězda, v ulici Lázeňská, Karla Viky, u České spořitelny a u české pošty. Město jedná i o vybudování cyklopruhů. Pramen Sadka začal opět téct 23. dubna 2015 a po třech letech bylo opět zprovozněno veřejné pítko, z něhož si obyvatelé Sadské, Třebestovic a dalších okolních obcí mohli po léta odebírat osvěžující kyselku poděbradského typu. Město zajistilo svým občanům popelnice na bioodpad. Knihovna dostala novou střešní krytinu. Byl zaveden kamerový systém se čtyřmi kamerami a rada města zřídila komisi pro prevenci kriminality. Komise pro otevřenou radnici zajistila WIFI pokrytí náměstí zdarma a online přenosy ze zastupitelstva. Začaly práce s vyčištěním plochy kolem jezera, aby mohla být zahájena generální rekultivace břehových částí. Zastupitelstvo města ve spolupráci s odbornou firmou sestavilo Strategický plán města Sadská. Město začalo využívat participativní rozpočet a vyčlenilo 250 tis. Kč, o kterých mohou občané spolurozhodovat. V roce 2017 by měla začít stavba nové budovy školy, která je potřeba z důvodu narůstajícího počtu žáků.

4.5 Shrnutí

4.5.1 Formát lokálního stranického systému

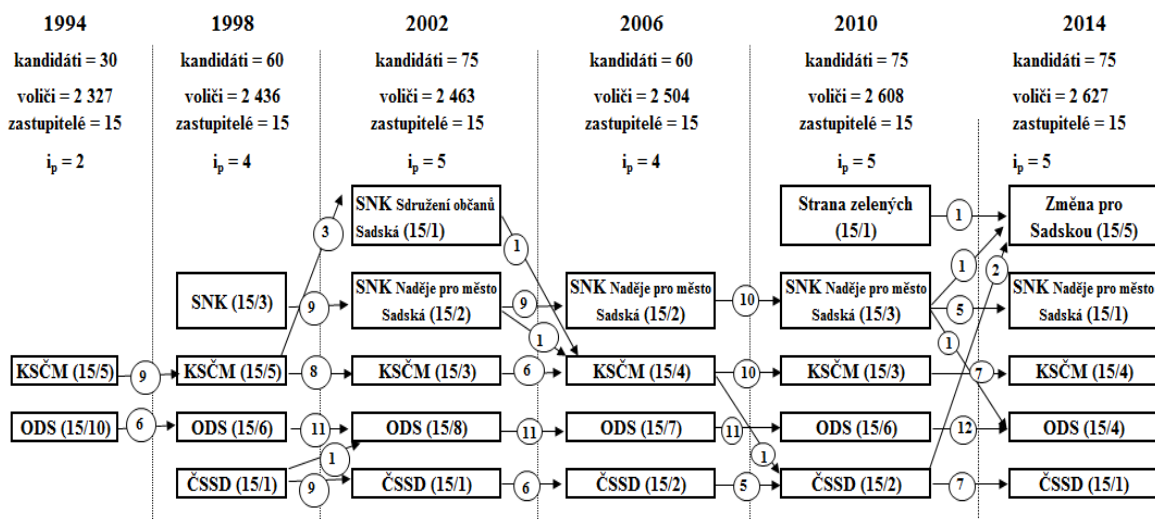
Vývoj stranického systému 1994 - 2014

Ve volbách měly dominantní postavení politické strany. Ve volbách v roce 1994 byla nevyšší volební účast. Kandidovaly pouze strany KSČM a ODS a kandidátů na mandát bylo za celou dobu nejméně a to 30. Ve volbách vyhrála s 10 mandáty strana ODS. V roce 1998 se k již zmíněným stranám přidala strana ČSSD a objevilo se první SNK. Opět vyhrála strana ODS a koaliční dohodu podepsala právě se vzniklým SNK. V roce 2002 poprvé kandidovala dvě SNK. Sdružení občanů Sadské se však nijak výrazně neprosadilo a tak se v dalších volbách už neobjevilo. V tomto roce opět vyhrála ODS s 8 mandáty. V roce 2006 byly výsledky podobné, ale přece jen straně ODS unikla nadpoloviční většina o jeden mandát, tudíž podepsala koaliční dohodu se SNK Naděje pro město Sadská. Rok 2010 byl posledním rokem, kdy vyhrála strana ODS se 6 mandáty a koaliční dohoda byla opět podepsána se SNK Naděje pro město Sadská. V roce 2014 přišla

změna a ve volbách vyhrála nově vzniklá Změna pro Sadskou. Toto SNK vzniklo z občanů, kteří chtěli nabídnout alternativu k dosavadnímu vedení a cítili, že městu „ujíždí vlak“. Koaliční dohoda byla podepsána se stranami ČSSD a KSČM a nově zvolená starosta Eva Jurinová se k ní vyjádřila takto: „*Po volbách jsem zvolila koalici s komunisty v čele s panem Frankem, který městu rozumí, má zkušenosti. Zasloužil se o to, že jako místostarosta odpovědný za správu města se řada stavebních akcí v Sadské rozjela, včetně zanedbaného jezera, na všem jsme se vždy rozumně dohodli bez emocí a objektivně, bez pravého či levého pohledu. Není totiž pravicový a levicový chodník*“. V letech 1994 a 2002 tedy vládla jen strana ODS, v letech 1998, 2006 a 2010 vždy byla sestavena minimální vítězná koalice a v roce 2014 byla sestavena nadměrná koalice. Dlouholetou starostkou byla paní Cecilie Pajkrtová z ODS (1999 - 2014), o které bylo řečeno, že „*Pro funkci starostky měla výborné předpoklady: znalost místopisu (rodilá „sadsťáčka“), občanů města, manažerské schopnostmi a praktická zkušenost s účetnictvím. Radnici vedla s citem a rozvahou.*“

Analýza kontinuity kandidatury

Schéma 2 zobrazuje vývoj lokálního stranického systému ve městě Sadská. V každém roce, kdy se konaly komunální volby, lze vidět, jaké subjekty kandidovaly. U každého subjektu první číslo vyjadřuje, kolik získali mandátů a druhé číslo vyjadřuje, kolik kandidátů na mandát měly celkem. Dále je zde naznačeno přesouvání jednotlivých kandidátů mezi různými subjekty (např. mezi lety 1994 a 1998 ani jeden kandidát nepřeběhl k jiné straně, ale mezi lety 1998 a 2002 přeběhli 3 kandidáti z KSČM do SNK Sdružení občanů Sadská a jeden kandidát přeběhl z ČSSD do ODS). U každého roku, ve kterém proběhly volby je zde zapsán počet kandidátů, počet voličů, počet zastupitelů, který je potřeba zvolit a index plurality. Index plurality vyjadřuje počet kandidátů připadající na jeden mandát. Vyjadřuje šíři lokálního stranického systému (např. číslo 1 vyjadřuje, že každý kdo kandidoval na mandát tak ho také získá). Nejnižší index plurality byl zaznamenán v roce 1994 a nejvyšší v letech 2002, 2010 a 2014. Jak lze vidět tak z jediné strany a to z ODS v průběhu všech voleb neodešel žádný kandidát do jiné volební strany. Lze vidět, že ve městě převažují etablované politické strany (ODS, KSČM, ČSSD) nad nezávislými či jejich sdruženími. SNK Sdružení občanů Sadská, Strana zelných a Změna pro Sadskou zatím figurovali pouze v jednom volebním období.

Pozn.: i_p = index plurality (kandidátů / zastupitelů)

Schéma 2: Vývoj lokálního stranického systému ve městě Sadská
(zdroj: vlastní zpracování dle dat volby.cz)

Starostové a proměny koaličních vztahů

Rok	Starosta + strana	Koalice
1994	Fiala Miroslav (ODS)	ODS
1998	Novák Alois (ODS)	ODS + SNK
od 1999	Pajkrťová Cecilie (ODS)	stejně
2002	Pajkrťová Cecilie (ODS)	ODS
2006	Pajkrťová Cecilie (ODS)	ODS + SNK - Naděje pro město Sadská
2010	Pajkrťová Cecilie (ODS)	ODS + SNK - Naděje pro město Sadská
2014	Jurinová Eva (ZPS)	ZPS + KSCM + ČSSD
od 16. 11. 2016	Dokoupil Milan (ZPS)	stejně

Tab. 33: Starostové ve městě Sadská
(zdroj: vlastní zpracování dle www.mesto-sadska.cz)

Nejvýraznější osobností, která vykonávala funkci starosty je bezesporu paní Cecilie Pajkrťová (tabulka 33). Narodila se v roce 1960 a celý svůj život v Sadské žije. Má vystudovanou Střední pedagogickou školu v Čáslavi a dlouhá léta pracovala jako učitelka v mateřské škole. Při zaměstnání získala doktorský titul na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy. V polovině 90. let však začala pracovat v rodinné zámečnické firmě, kde se věnovala daňové evidenci a účetnictví.

Do komunálních voleb kandidovala poprvé v roce 1998 jako bezpartijní za stranu ODS. Do strany ODS vstoupila v roce 2001 a rozhodujícím faktem bylo to, že tato strana hájila zájmy podnikatelů či živnostníků. Ke kandidatuře ji tehdy oslovil tehdejší starosta Miroslav Fiala. Poprvé byla zvolena do funkce starostky v mimořádných volbách v roce 1999 a poté svůj post ještě třikrát obhájila. Ve funkci tedy strávila 15 let. Nejdůležitější je

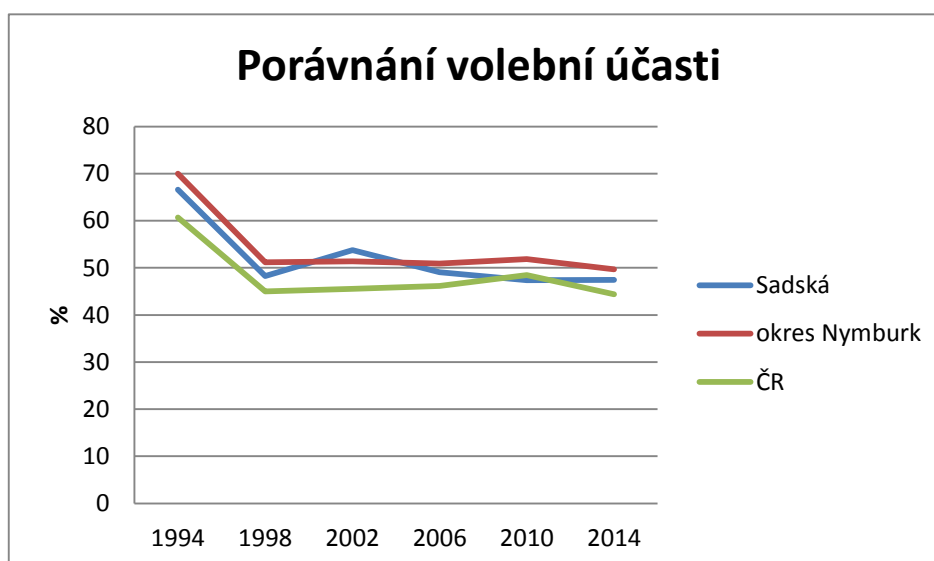
chtít se zabývat problémy lidí, protože Sadská je malé město, lidé se tu znají a podle zkušeností lidé komunálním politikům neodpouští nereálné a plané sliby. Mezi nejdůležitější realizace, které se za jejich volebních období uskutečnily, jsou: veškeré inženýrské sítě (dostavění kanalizace a vodovodu, plyn), dům s pečovatelskou službou, přístavba základní školy s tělocvičnou, veřejné WC a cyklostezka. Naopak co město velmi trápí je rozestavěná hala, která se začala stavět v době, kdy se ve městě hrála nejvyšší basketbalová mužská liga a dále je to stav komunikací a chodníků.

Během šesti volebních období se v letech 1994 a 2002 nemusela vytvářet žádná koaliční dohoda, jelikož strana ODS vyhrála s nadpoloviční většinou mandátů. Ve zbývajících volebních obdobích se podle Balíkovy teorie (2009) jednalo o minimální vítězné koalice až na poslední volby v roce 2014, kdy byla sestavena nadměrná koalice.

4.5.2 Analýza politické participace

Aktivní volební účast

Z grafu 5 lze vyčíst, že volební účast ve městě má klesající tendenci. Nejvyšší byla v roce 1994 66,61% a nejnižší byla v předposledním volebním období v roce 2010 47,39% a v roce 2014 byla téměř stejná. Tento sestupný trend účasti oprávněných voličů ve volbách je nejpravděpodobněji způsoben ztrátou zájmu občanů ovlivňovat život v obci na politické úrovni a je výsledkem čím dál větší pasivity voličů. V průměru se volební účast pohybovala kolem 52%. Pro porovnání byla přidána volební účast v okrese Nymburk (průměr 54%) a v celé České republice (průměr 48%). Dá se říci, že v tomto porovnání město Sadská nijak výrazně nevybočuje.

Graf. 5: Porovnání volební účasti v Sadské, okrese Nymburk a ČR
(zdroj: vlastní zpracování dle volby.cz)

Pasivní volební účast

Dle údajů v tabulce 34 se celkově za volební období 1994 - 2014 volilo 90 členů zastupitelstva. Z tohoto celkového počtu se 43 členů hlásilo ke své straně a 47 členů bylo bezpartijních. Průměrný věk byl bezmála 50 let, nejstarším členům zastupitelstva bylo v průměru 63,5 let a nejmladším členům bylo v průměru 32 let. Veliký rozdíl byl zjištěn u genderového rozdělení. Z celkového počtu získalo mandát zastupitele 67 mužů a jen 23 žen.

Rok voleb	Počet volených zastupitelů	Politická příslušnost		Průměrný věk zastupitelů	Zastupitel	
		politická strana	BEZPP		nejstarší	nejmladší
1994	15	10	5	48,2	70	40
1998	15	7	8	46,6	56	26
2002	15	9	6	48,9	58	37
2006	15	7	8	49,6	62	33
2010	15	6	9	52	66	28
2014	15	4	11	52	70	29

Tab. 34: Zastupitelé - věk a politická příslušnost
(zdroj: vlastní zpracování dle dat volby.cz)

4.5.3 Charakter lokální politiky - analýza výstupů z rozhovorů

Z aktuálně působícího zastupitelstva byl z každé zvolené strany osloven jeden zastupitel (na žádost zastupitelů byly rozhovory vedeny anonymně). Bylo položeno devět otázek (příloha č. 2), které měly napomoci k zjištění charakteristiky lokální politiky, proč a s čím šli do komunální politiky, kde vidí problémy a jakým způsobem rozhoduje zastupitelstvo obce.

Na otázku proč vstoupit do komunální politiky byla jasná odpověď. Lidé do ní vstupují s nadšením, že pomohou v rozvoji města a budou přímo v dění jednání. Zastupitelé odpovídali že „nedokáži jenom sedět a nadávat a naopak se chci podílet na nápravě toho, co dokážu ovlivnit“ nebo „chci mít vliv na to, co ve městě vznikne a jak bude město vypadat“ a „oslovil mě tehdejší starosta a požádal mě, zda bych nechtěla pomoci.“

Na otázku s jakou vizí, vstupovali do politiky, byly velmi podobné odpovědi a to, že Sadská by se měla stát klidným městem s dobrou občanskou vybaveností. Aby se zde dalo pěkně žít. Také se objevil názor zastupitele, že „by rád město „oživil“, zapojil více lidí do komunitního života, aby se dostali více ze svých domů a zahrad do ulic a náměstí.“

Zhodnocení volebního období paní Pajkrtové proběhlo jak v kladech, tak i v záporech. „Za starostování paní Pajkrtové Sadská získala vodovod, kanalizaci a

plynovod, to je nesporná zásluha a spousta odvedené práce“ nebo „byl postaven chybějící dům s pečovatelskou službou a postavena přístavba ZŠ s tělocvičnou, která ve městě chyběla“ a protichůdný názor „bohužel v posledním volebním období si myslím, že došlo k odtržení od potřeb obyvatel a začaly se řešit akce typu cyklostezka do Kostelní Lhoty s obrovským mostem, rekonstrukce náměstí a radnice apod. Málo se dbalo na údržbu a vzhled města. Ulice rozbité, veřejné osvětlení shnilé, nemovitosti města v havarijním stavu.“ Zhodnocení volebního období paní Jurinové (či nastupujícího pana Dokoupila) „z toho co bylo slibováno v předvolebním programu, byla splněna tak půlka, co oceňuji je výměna veřejného osvětlení a dlouho nutná rekonstrukce silnic“ nebo „podařilo se město vyčistit, ozelenit, zlikvidovat nepořádek, začali jsme s rekonstrukcí nemovitostí a občané dostávají Sadské noviny zdarma do svých schránek.“

Největším politickým či veřejným problémem města je podle zastupitelů nezájem ze strany občanů. *„Hlavní problém při nějakém politickém fungování ve městě je nezájem občanů o dění na radnici a ve městě obecně“.* Další přidává, že *„je strašně těžké a čím dál těžší vůbec sestavit kandidátní listiny do komunálních voleb. Snažím se co nejvíce občany informovat a zaktivnit je. Prosadil jsem rozdávání Sadských novin do poštovních schránek zdarma, nové internetové stránky města i Facebook města.“* Sadskou však trápí i řadu let rozestavěná sportovní hala a špatný stav chodníků a komunikací *„Rozestavěná hala Sokol Sadská, kdy se investoři tváří, že se vlastně nic nestalo. Dále stav některých komunikací a chodníků, ale to se postupně mění. Dále trestná činnost a lhostejnost některých občanů k věcem veřejným.“* dalším problémem, který se řeší je kamionová doprava.

Co se týče územního plánu, bylo zjištěno, že chtějí Sadskou zachovat jako klidné rezidenční město. Územní plán se projednává na zastupitelstvu a skoro ve všem se zastupitelstvo shoduje. *„Problém Sadské je jinde, a to v majitelích pozemků. Pozemky okolo Sadské určené k zastavění jsou, jsou však soukromých majitelů, kteří požadují nesmyslné ceny. Město žádnými pozemky k zastavění nedisponuje.“*

Sestavování kandidátních listin je podle zastupitelů těžší a těžší. Vyjádření jednoho ze zastupitelů *„Listina se sestavovala těžce, skutečně aktivních lidí bylo 5 - 6. A dali jsme se dohromady na doporučení různých společných známých, protože jsme chtěli nabídnout alternativu tehdejšímu vedení města. Cítili jsme, že je na čase s městem něco udělat, protože mu „ujíždí vlak“.* Najde se však a výjimka *„Naše strana má dlouholeté členy, proto není problém kandidátní listinu sestavit.“*

Jak už je dáno charakterem malé obce, nejsou zde žádní velcí rivalové. Nikdo neoznačil nějakou stranu, jako naprosto nepřipadající v úvahu při tvoření koalice. Potvrzuje to fakt, že v této velikosti obcí uzavírá smlouvu „každý s každým“. *„Jsme otevřeni jednání s kýmkoliv, kdo má zájem město posunout dál. Nemáme žádné omezení s kým jít či ne.“* S tím souvisí i názor na jednání s opozicí. *„Nebráním se jednání s opozicí, pravda je ale taková, že opozice s návrhy moc nepřichází.“* nebo *„Do redakční rady Sadských novin jsme začlenili i opoziční zastupitelku, aby zpravodaj byl nestranný.“*

Jednání zastupitelstva obce probíhá po většinu času v poklidu. *„Jednání zastupitelstev probíhají důstojně a nechci připouštět osobní výpady jednotlivých komunálních politiků.“* Je snaha se vždy dohodnout, lze však najít i opačné případy *„samozřejmě jsou i případy, kdy hlasuje opozice proti vedení radnice.“* Zasedání probíhají standardně *„většinou zasedá zastupitelstvo a rozhoduje na základě podkladů, které dostaneme s dostatečným předstihem.“* Existují i případy, kdy se zastupitelstvo sešlo mimo zasedání zastupitelstva, například *„proběhlo pracovní jednání zastupitelů nad strategickým plánem rozvoje města, proběhly prohlídky na rozestavěné sportovní hale nebo zchátralé kapli Panny Marie, na kterých se probíralo jak s těmito nemovitostmi naložit.“*

5 Závěr

Tato diplomová práce představuje případovou studii, která se zabývá vývojem místní samosprávy ve městě Sadská. Hlavním cílem bylo zjistit faktory, které ovlivňují způsob formování orgánů místní samosprávy ve městě Sadská. V teoretické části byly vysvětleny pojmy, které jsou stěžejní k pochopení daného tématu. Ke zjištění faktorů přispěla demografická a socioekonomická charakteristika obce, zjištění aktérů politického procesu a analýza jednotlivých komunálních voleb v období 1994 - 2014.

Zkoumané město Sadská se nachází ve Středočeském kraji v těsné blízkosti měst Nymburk a Poděbrady. Město je vybaveno všemi inženýrskými sítěmi a neustále se snaží o zlepšování občanské vybavenosti. Nachází se v dobrém místě v blízkosti dálnice D11 a i díky tomu se může pyšnit dobou dopravní obslužností. V současné době má 3 304 obyvatel.

Ze zjištěných informací a z rozhovorů vyplynuly důležité faktory ovlivňující způsob formování orgánů místní samosprávy. Prvním faktorem je velikost obce. Podle Petra Jüptnera (2004) se jedná o obec menší střední velikosti, kde se láme poměr sil mezi nezávislými kandidáty a politickými stranami. Čím větší obec je resp. čím více obyvatel má tím více je pravděpodobné, že politické strany budou porážet nezávislé kandidáty. Jak lze vidět z vývoje lokálního stranického systému, v tomto městě se objevuje více politických stran než SNK. V obcích této velikosti v tvorbě koalic hrají významnou roli osobní vztahy a tzv. jádra, tím pádem se zde nepromítají ideologické faktory, což vede k vytváření koalic dle principu „každý s každým“. Dominantní pozici zde mají politické strany, které každoročně sestavují plné kandidátní listiny a nezávislí kandidáti zde dlouho nehráli významnou roli. Zajímavostí je, že se zde udržuje KSČM, které svou pozici jinak spíše ztrácí. Jedním jádrem je určitě strana ODS se SNK Naděje pro město Sadská. Strana ODS vyhrála komunální volby v obci od roku 1994 do 2010, a pokud s někým spolupracovala tak vždy s tímto SNK. Jejím dlouholetým leaderem byla Cecilie Pajkrtová, která zastávala funkci starostky od roku 1999 až do voleb v roce 2014. V letech 1994 a 2002 dokonce získala strana ODS nadpoloviční většinu mandátů a nemusela vyjednávat koaliční dohodu. Až v roce 2014 vyhrálo volby SNK Změna pro Sadskou. Lze předpokládat, že se v místní politice v budoucnu vytvoří nové jádro kolem tohoto SNK, protože toto sdružení vzniklo téměř zcela z nově angažovaných lidí do politiky. Ve městě

Sadská v současnosti působí mnoho zájmových spolků, několik velkých firem a mnoho drobných živnostníků. Žádný z těchto subjektů však nezasahuje do politického prostředí.

Podle teorie Stanislava Balíka (2009) město vytvořilo v letech 1998, 2006 a 2010 minimální vítěznou koalici. Větší počet mandátů měla vždy strana ODS a koaliční dohody uzavírala se SNK. V roce 2014 byla podepsaná koaliční dohoda mezi ZPS, KSČM a ČSSD. Vzhledem k tomu, že ZPS a KSČM by získali nadpoloviční většinu mandátů i bez ČSSD tak se jednalo o nadměrnou koalici, i když toto hodnocení je sporné, protože zastupitel z ČSSD je součástí koaliční dohody, ale není součástí rady obce, tedy exekutivní koalice (viz. Příloha č. 1). Dalo by se říci, že se tedy jedná o nadměrnou legislativní koalici, ale exekutivní koalice je minimální vítězná.

Z rozhovorů se zastupiteli vyplynulo, že jednání zastupitelů probíhají v poklidu, důstojně, podklady dostávají dostatečně v předstihu a jsou schopni se i sejít mimo zasedání pokud si to diskutovaná věc žádá. Dále vyplynulo, že do komunální politiky šli s tím, že chtějí mít vliv na dění v obci. Jejich vizí je, aby Sadská byla klidné město s dobrou občanskou vybaveností a s větším zapojením lidí do komunitního života. Zastupitelům záleží na rozvoji města, a proto žádná z oslovených stran by neměla problém jít do koalice s jinou stranou.

Dalším faktorem je poloha obce a s tím spojen rekreační potenciál. Poloha města Sadská je velmi výhodná z hlediska veřejné infrastruktury. Je zde výborná dopravní a technická infrastruktura, občanské vybavení, nákupní možnosti či služby. Město leží v blízkosti hlavního města Prahy, ale i v blízkosti regionálních center jako jsou Nymburk, Poděbrady či Lysá nad Labem. S tímto faktem souvisí i nižší nezaměstnanost ve městě. Město nabízí rekreační oblast Jezero s chatovou osadou Vodrážka, které je hojně využíváno především v létě, kdy se zde nachází 800 až 1 000 rekreantů (trvalé bydliště zde má jen 50 obyvatel, ostatní jen přechodné obydlí). Je tedy nutné uvažovat i o situaci, že tito lidé si zde zřídí trvalé bydliště a mohli by se stát dalšími aktéry místní politiky. Z rozhovorů bylo zjištěno, že i přesto, že o pozemky v Sadské je velký zájem tak město žádnými nedisponuje, tyto pozemky jsou v soukromém vlastnictví, a ti za ně chtějí neobvykle vysoké ceny.

V neposlední řadě je to faktor týkající se neochoty občanů zapojovat se do politického dění. Z rozhovorů vyplynulo, že s nezájmem ze strany občanů souvisí i fakt, že sestavování

kandidátních listin je stále těžší a těžší a často se využívají různí známý či rodinní příslušníci (tzv. křoví), aby byla sestavena kandidátní listina. Největším problémem je nezájem ze strany občanů o politické dění a o dění ve městě obecně, rozestavěná hala a kamionová doprava. Silnou pozici politických stran potvrzuje fakt, že 47% zastupitelů za všechny volební období se přihlásilo ke své straně. Bezpartijních bylo 53%, což v obcích této velikosti bývá daleko větší procento. Průměrný věk okolo 50 let lze vysvětlit tak, že mladí se do komunální politiky nehrnou, chtějí si nejdříve vybudovat rodinu a vlastní kariéru a až s přibývajícím věkem se o dění ve městě začínají více zajímat. S tímto by mohlo souviset i genderové rozložení kdy téměř 75% zastupitelů byli muži a jen 25% ženy. Volební účast má klesající tendenci. Od prvních voleb v roce 1994 do zatím posledních voleb v roce 2014 klesla téměř o 20%. Celkově v porovnání je však průměrná volební účast v Sadské (52%) mírně nad celorepublikovým procentem (48,3%) a v porovnání s okresem Nymburk (54,1%) je mírně pod tímto procentem.

6 Seznam literatury a použitých zdrojů

Použitá literatura

BALÍK, Stanislav. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2009. str. 256. ISBN 978-80-247-2908-4.

BERNARD, Josef. *Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2011. Studie (Sociologické nakladatelství). str. 237. ISBN 978-80-7419-069-8.

BUBENÍČEK, Václav. *Lokální modely demokracie v malých obcích ČR*. Praha: ČZU, 2010. str. 122.

ČMEJREK, Jaroslav. *Obce a regiony jako politický prostor*. Praha: Alfa, 2008. str. 165. 978-80-87197-00-4.

ČMEJREK, Jaroslav a kol. *Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR*. Praha: Kernberg Publishing, s. r. o., 2009. str. 133. ISBN 978-80-87168-10-3.

ČMEJREK, Jaroslav, BUBENÍČEK, Václav a ČOPÍK, Jan. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010. str. 240. ISBN 978-80-247-3061-5.

JELÍNEK, Vojtěch. *Sadská, Popis dějepisný, místopisný a statistický. Vojtěch Jelínek*. 1. vyd. Hradec Králové: vlastním nákl., 1912. str. 318

JÜPTNER, Petr. Komunální koalice a politické modely. *Politologická revue* 2. 2004, str. 80 - 101.

KÁŇA, Pavel. *Základy veřejné správy*. Ostrava: Montanex, 2004. Varia (Montanex). ISBN 80-7225-139-2.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Průručka pro člena zastupitelstva obce po volbách 2014*. Praha: Svaz měst a obcí České republiky, 2014. str. 194. ISBN 978-80-905421-3-6.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Sadské noviny*. ročníky 2009 - 2017

Kronika města Sadská (uloženo v Kulturní a informační centrum města Sadská)

LORENC, Jiří a Jana KAŠPÁRKOVÁ. *Rozpočtová skladba pro územní samosprávné celky*. Polešovice: M LORDY, 2005. str. 630. ISBN 80-239-6392-9.

MAREK, Josef. *Kostel sv. Apolináře v Sadské*. Třebestovice, 2000. str. 28

MAREK, Josef. *Lázně a kaple Bolestné P. Marie v Sadské*. Třebestovice. str. 24

MAREK, Josef. *Lázně Sadská: železité lázně v sadských Borech..* 1. vyd. Třebestovice, 2007. str. 20

PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance územní samosprávy.* Praha: Management Press, 2004. str. 376. ISBN 80-7261-086-4.

PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe.* 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finance (Grada). str. 288. ISBN 978-80-247-5608-0.

Internetové zdroje

Český statistický úřad [online]. Dostupné z: www.czso.cz

Český statistický úřad. Sčítání lidu, domů a bytů 2011. [online]. Dostupné z: vdb.czso.cz

Český statistický úřad. Volební server. [online]. Dostupné z: www.volby.cz

Integrovaný portál MPSV. [online]. Dostupné z: portal.mpsv.cz

Jízdní řády. [online]. Dostupné z: jizdnirady.idnes.cz

Kulturní a informační centrum města Sadská. [online]. Dostupné z: www.kic-sadska.cz

Lhotecká cyklostezka. [online]. Dostupné z: www.lhotecka-cyklostezka.cz

Mapový portál. [online]. Dostupné z: mapy.cz

Městská knihovna Karla Viky. [online]. Dostupné z: www.knihovnasadska.cz

Nemocnice Nymburk. [online]. Dostupné z: nemnbk.cz

Regionální informační servis. [online]. Dostupné z: www.risy.cz/cs

Sbor dobrovolných hasičů Sadská. [online]. Dostupné z: hasici-sadska.webnode.cz

Oficiální stránky města Sadská. [online]. Dostupné z: www.mesto-sadska.cz

Portál Českých drah. [online]. Dostupné z: cd.cz

Portál Okresní autobusové dopravy. [online]. Dostupné z: oad.cz

Portál Rozpočet obce. [online]. Dostupné z: www.rozpocetobce.cz

Portály zajišťující sociální a volnočasové služby. [online]. Dostupné z: www.centrum-podebrady.info, laxus.cz, ceskapsychiatrie.cz, zivotjehra.com

Základní škola Sadská. [online]. Dostupné z: www.zs-sadska.cz

Judikatura

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Zákon č. 128/2000 Sb., Zákon o obcích

Zákon č. 314/2002 Sb., Zákon o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností

Zákon č. 491/2001 Sb., Zákon o volbách do zastupitelstva obcí a o změně některých zákonů

Ostatní

Rozhovory se zastupiteli města Sadská.

Informace získávané od zaměstnanců městského úřadu a města Sadská.

Seznam zkratk

ČR	Česká republika
ČSSD	Česká strana sociálně demokratická
ČSÚ	Český statistický úřad
EU	Evropská unie
FO	Fyzická osoba
Kč	Koruna česká
KIC	Kulturní a informační centrum města Sadská
KDU-ČSL	Křesťanská a demokratická unie - Československá strana lidová
KSČM	Komunistická strana Čech a Moravy
MAS	Místní akční skupina
MŠ	Mateřská škola
NK	Nezávislý kandidát
ODS	Občanská demokratická strana
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
SBD	Stavební bytové družstvo
SNK	Sdružení nezávislých kandidátů
SZ	Strana zelených
VÚP	Výstavba a územní plánování
ZPS	Změna pro Sadskou
ZŠ	Základní škola

7 Přílohy

Příloha č. 1 - Koaliční dohoda pro město Sadskou rok 2014

Koaliční dohoda pro město Sadskou

Zástupci, zvolení v komunálních volbách ve dnech 10. a 11. října 2014 za volební subjekty Změna pro Sadskou, Komunistická strana Čech a Moravy a Česká strana sociálně demokratická do zastupitelstva města Sadská pro volební období let 2014 až 2018, se dohodly na této koaliční dohodě.

Koaliční partneři konstatovali shodu v hlavních bodech volebních programů a v prioritách pro toto volební období.

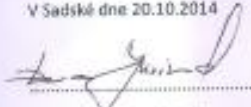

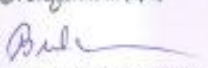

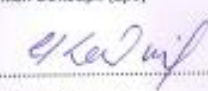

Koaliční partneři se dohodli na následujícím obsazení míst v Radě města a na obsazení míst starosty a místostarosty:

starostka	Mgr. Eva Jurinová	ZpS
místostarosta	Václav Frank	KSČM
člen rady	Alois Bultman	ZpS
člen rady	Milan Dokoupil	ZpS
člen rady	Ing. Karel Skřivánek	KSČM

Koaliční partneři se shodli na vytvoření tří komisí při Radě města a nominaci na jejich předsedy:

Komise pro plánování a rozvoj	předseda Ing. Jaroslav Lambert	ČSSD
Komise pro otevřenou radnici	předseda Martin Šhánl	ZpS
Komise pro městskou zeleň	předseda Ing. Karel Skřivánek	KSČM

V Sadské dne 20.10.2014

 Mgr. Eva Jurinová (ZpS)	 Václav Frank (KSČM)
 Alois Bultman (ZpS)	 Ing. Karel Skřivánek (KSČM)
 Milan Dokoupil (ZpS)	 Mgr. Věra Pospíšilová (KSČM)
 Martin Šhánl (ZpS)	 Pavel Frank (KSČM)
 Michal Žána (ZpS)	 Ing. Jaroslav Lambert (ČSSD)

zdroj: www.zmenaprosadskou.cz

Příloha č. 2 - Seznam otázek položených zastupitelům města Sadská

- 1) Z jakého důvodu jste se rozhodl/a vstoupit do komunální politiky?
- 2) Jakou jste měl/a vizi, se kterou jste do politiky vstupoval/a? (Kam by mělo město Sadská směřovat?)
- 3) Jakým způsobem byste zhodnotil/a volební období paní Pajkrtové a paní Jurinové či současného starosty pana Dokoupila?
- 4) Jaké jsou podle Vás největší politické či veřejné problémy města?
- 5) Jakým způsobem rozhodujete o územním plánu?
- 6) Jakým způsobem sestavuje Vaše strana kandidátní listinu?
- 7) Jakým způsobem přistupuje Vaše strana k vytváření koalice a s jakými stranami byste do koalice šli či nešli?
- 8) Jakým způsobem rozhodujete v zastupitelstvu? (princip „vláda x opozice“ nebo “velká rodina“?)
- 9) Jakým způsobem jedná zastupitelstvo? Existují nějaké schůze před zasedáním zastupitelstva?

Příloha č. 3 - Jezero s chatovou oblastí Vodrážka

Zdroj: mapy.cz